

NAUCZYCIELSKA EDUKACJA

BIULETYN CENTRUM EDUKACJI NAUCZYCIELI W KOSZALINIE

2015 - NR 5/94

Bałtycki Teatr Dramatyczny w Koszalinie nocą (fot. www.facebook.pl)

➔ *Współczesny świat stawia przed młodym pokoleniem niezwykle wysokie wymagania w postaci solidnego wykształcenia i kreatywności niemalże we wszystkich sferach życia.*
[Agnieszka Rowicka 2015]

1. ROWICKA A., *Rozwój talentów wychowanków metodą tutoring*. „Problemy O-W” 2015 nr 4, s. 28-40.

Koszalin: wrzesień - październik 2015

SPIS TREŚCI

„Nauczycielskiej Edukacji” 2015 nr 5/94

ISSN – 1642-34-53

W NUMERZE

SPIS TREŚCI

- O nauczaniu religii i wspomaganiu rozwoju szkół. Rozmowa z Panią Alicją LORENZ, nauczycielem religii i doradcą CEN w Koszalinie	3
- Konferencja z okazji Europejskiego Roku na rzecz Rozwoju	6
- Izabela SUCKIEL, Konferencja dla dyrektorów: Dyrektor - jako lider, mentor, coach	7
- Kierunki polityki oświatowej MEN w 2015/2016 roku	8
- O aktualizacji statutów szkół	9
- O certyfikacie Promotor Rozwoju Edukacji	10
- IS: Wrześniowe spotkania Klubu Dyrektora CEN	10
- JPS: Po co edukacji kopernikańskie przewroty?	11
- O budowie Pracowni Przewrotu Kopernikańskiego	14
- Zadanie do samodzielnej pracy	14
- Irena KISIEL, Małgorzata PODLASZEWSKA, XIV edycja Międzyszkolnych Spotkań z Fizyką. Podsumowanie cyklu spotkań uczniów i nauczycieli	15
- Kinga CZERNEK, <i>O Fundacji Młodzieżowej Przedsiębiorczości</i>	16
- Bogdan URBANEK, <i>W trosce o jakość innowacji i ewaluacji w edukacji</i>	17
- Beata KORBAK, <i>Pierwsi w Polsce – O programie SUS w koszalińskiej trzynastce</i>	19
- JPS: Ważny problem: Jak rozwijać talenty uczniów i wychowanków?	24
- Dzień Nauczyciela	27
- Wiersz o nauczycielach – Lidia Nowosad „Nauczyciele”	27
- Ciekawa książka: Magdalena CZUB, Joanna MATEJCZUK, <i>Rozwój społeczno-emocjonalny (...)</i>	28
- Małgorzata TREMBOWELSKA, <i>Nowości wydawnicze: Metodyka nauczania poszczególnych przedmiotów – Zestawienie bibliograficzne</i>	30
- Rozwiązanie logogryfu – krzyżówki do samodzielnej pracy	36
→ Jak uczyć uczniów dokonywania samooceny? - konkurs na rok szkolny 2015/2016	37

„Nauczycielska Edukacja” - Biuletyn Centrum Edukacji Nauczycieli w Koszalinie

Wydawca: Centrum Edukacji Nauczycieli w Koszalinie, ul. Ruszczyca 16,
fax. 34-767-15, tel. 34-767-10; **Redakcja - 34-767-26**. Internet: www.cen.edu.pl, Poczta e-mail: jpss51@tlen.pl
Redakcja: dr Julian Piotr Sawiński (redaktor naczelny), Adam Paczkowski - zdjęcia, skład komputerowy - JPS
Współpraca: nauczyciele konsultanci i doradcy metodyczni CEN

Redakcja zastrzega sobie prawo redagowania i skracania nadesłanych tekstów oraz zmiany ich tytułów.

O nauczaniu religii i wspomaganiu rozwoju szkół. Rozmowa z Panią Alicją LORENZ, nauczycielem religii i doradcą CEN w Koszalinie

1. Pani Alicjo - witam i bardzo dziękuję, że znalazła Pani chwilę dla czytelników „Nauczycielskiej Edukacji”. Nauczanie religii w szkołach stale budzi emocje. Jakie są cele nauczania religii?

Alicja Lorenz podczas zajęć (Arch. AL)

Nadrzędnym celem nauczania religii katolickiej, bo o takiej mówimy, jest zjednoczenie z Jezusem, a nawet głęboka z Nim zażyłość. Cel ten jest osiągany poprzez realizację sześciu zadań: rozwijanie poznania wiary, wychowanie liturgiczne, formację moralną, nauczanie modlitwy, wychowanie do życia wspólnotowego i wprowadzenie do misji. Nauczyciele religii przekazują treści wiary zawarte w podstawie programowej w taki sposób, by prowadzić do rozwoju i pogłębienia osobistej wiary uczniów.

2. Nauczanie religii to więc przede wszystkim wychowanie?

Religia, jak każdy przedmiot szkolny, zajmuje się nie tylko nauczaniem, ale i wychowaniem. Wychowanie religijne to kształtowanie osoby ludzkiej w kierunku jej celu ostatecznego, a równocześnie dla dobra społeczności, w której żyje, to inspiracja i wspomaganie osoby w stawianiu się w pełni człowiekiem.

3. Uczy Pani religii w II LO w Koszalinie. Czy młodzież lubi uczyć się religii i dyskutować o duchowych problemach naszego życia?

Młodzież lubi dyskutować. Chętnie podejmuje trudne i drażliwe tematy dotyczące sensu życia, jego wartości, spraw religijnych, filozoficznych. Chętnie wyraża swoje opinie. Rozmawia o swoich planach życiowych, wartościach i funkcjonowaniu świata. Istotą tych dyskusji jest poszukiwanie swojego miejsca w świecie.

4. Mówi się teraz sporo o nauczaniu etyki w szkołach. Czy ona powinna być obok nauczania religii?

Dla uczniów wierzących jest religia, a dla uczniów niewierzących jest etyka. Są również osoby wierzące, które uczęszczają zarówno na religię, jak i na etykę. Każdy szuka w życiu odpowiedzi na pytanie: Jak należy żyć? Co w życiu jest wartościowe? Etyka może pomóc w odróżnieniu dobra od zła i dokonywaniu właściwych wyborów. Może wskazać pewien punkt odniesienia, drogowskaz, w jaki sposób uczynić swoje życie bardziej wartościowym.

O nauczaniu religii i wspomaganiu rozwoju szkół. Rozmowa z Panią Alicją LORENZ, nauczycielem religii i doradcą CEN w Koszalinie – cd.

5. Jest Pani organizatorem Diecezjalnego Konkursu Wiedzy Religijnej. Jakie są jego zadania?

Jestem pomysłodawcą konkursu i od sześciu lat w imieniu organizatora, Wydziału Katechetycznego Kurii Biskupiej w Koszalinie i współorganizatora, Centrum Edukacji Nauczycieli w Koszalinie, przygotowuję kolejne edycje. Zadaniem konkursu jest zmotywowanie zainteresowanych i pracowitych uczniów uczęszczających na lekcje religii do pogłębiania wiedzy religijnej, a nauczycieli religii, do wypracowywania efektywnych metod pracy z uczniem zdolnym. I jednym i drugim, udział w konkursie przynosi wymierne efekty.

6. Jakie są to efekty?

Uczniowie biorący udział w konkursie zdobywając dodatkową wiedzę, wypracowują celujące oceny z przedmiotu, a reprezentując szkołę na etapie rejonowym czy diecezjalnym, zyskują możliwość podwyższenia oceny z zachowania. Uczą się zdrowej rywalizacji i integrują z rówieśnikami z innych szkół. Zyskują doświadczenie, które mogą wykorzystać na wyższych etapach edukacyjnych, startując w olimpiadach i ogólnopolskich konkursach religijnych. Nauczyciele pracujący z uczniami mogą realizować dodatkowe zadania w ramach planu pracy dydaktyczno-wychowawczej szkoły oraz efektywnie wykorzystywać obowiązujące „godziny karciane”.

7. To więc była już szósta edycja tego diecezjalnego konkursu. Czy będą następne?

W tym roku odbyła się już szósta edycja konkursu, a niesłabnące zainteresowanie nauczycieli i uczniów potwierdza, że Diecezjalny Konkurs Wiedzy Religijnej spełnia ich oczekiwania.

Alicja Lorenz wśród wręczających nagrody uczestnikom VI Diecezjalnego Konkursu Wiedzy Religijnej (fot. A. Paczkowski)

O nauczaniu religii i wspomaganiu rozwoju szkół. Rozmowa z Panią Alicją LORENZ, nauczycielem religii i doradcą CEN w Koszalinie – cd.

8. Mówi się teraz dużo o wspomaganiu rozwoju szkół. Czy ono obejmuje także duchowe sprawy ludzi edukacji oraz nauczania religii?

Jeżeli w szkole zostanie zdiagnozowany problem w tym zakresie, to powinno pojawić się wsparcie obejmujące duchowe sprawy ludzi. Nauczyciele religii, zgodnie z Dyrektoriem katechetycznym Kościoła katolickiego w Polsce, powinni spełniać odpowiednie wymogi, zarówno religijne, moralne, jak i merytoryczne. Muszą wykazać się niezbędną wiedzą, dojrzałą osobowością i pogłębioną duchowością. W dbałości o sprawy duchowe wspomaga nauczycieli religii Wydział katechetyczny, który organizuje cykliczne spotkania formacyjne i coroczne rekolekcje.

9. Jak – Pani zdaniem – można lepiej i skuteczniej wspomagać rozwój szkoły? Na czym polega nowoczesny system wspomagania szkół?

W nowoczesnym, a zarazem efektywnym systemie wspomagania szkół kładzie się nacisk na samoświadomość szkoły, tj. jej zdolność do rozpoznania i nazywania potrzeb oraz umiejętność rozwiązywania problemów i wypracowywania optymalnych rozwiązań. Uważam, że jest to dobry sposób do zapoczątkowania trwałych zmian jakościowych w pracy szkoły. Nowoczesny system wspomagania szkół powinien koncentrować się na potrzebach szkoły jako całości, a samo wspomaganie powinno mieć charakter długofalowego oddziaływania. Ważną rolę w tym procesie powinna pełnić sieć współpracy i samokształcenia, której celem funkcjonowania jest wspólne rozwiązywanie problemów, dzielenie się pomysłami, zarówno za pośrednictwem platformy internetowej, jak i spotkań osobistych.

10. Czy w nauczaniu religii także korzysta się dziś z technologii TIK?

Zdecydowanie tak. Tak jak każdy współczesny nauczyciel, nauczyciele religii muszą również wykazywać się znajomością technologii informacyjno-komunikacyjnej. Coraz częściej sięgają oni po nowoczesne środki przekazu dostrzegając w nich możliwość efektywniejszego przekazu wiedzy religijnej. Wykazują duże zainteresowanie różnymi formami doskonalenia, w tym e-learningowymi, które umożliwiają podnoszenie kwalifikacji w tym zakresie. W ofercie wydawniczej dla nauczycieli religii dostępna jest bogata oferta multibooków z materiałami do tablic interaktywnych na poszczególne etapy edukacyjne, z których nauczyciele coraz chętniej korzystają.

11. W CEN w Koszalinie jestem konsultantem, zajmuję się informacją pedagogiczną i upowszechnianiem innowacji edukacyjnych oraz redagowaniem „Nauczycielskiej Edukacji” – stąd pytanie o innowacyjność i nowoczesność edukacji. Przecież technologie TIK nie wyczerpują tego problemu. Czym jest nowoczesność edukacji dla Pani?

Nowoczesność edukacji, to taki sposób przekazywania wiedzy, realizowania działań wychowawczych, niezależnie od zastosowanych metod i technologii, który prowadzi do harmonijnego i wszechstronnego rozwoju uczniów, dobrze przygotowuje do dorosłego życia w społeczeństwie. W przypadku lekcji religii chodzi również o to, aby przekazywane treści prowadziły do rozwoju i pogłębiania osobistej wiary uczniów.

➔ Serdecznie dziękuję za rozmowę. – dr Julian Piotr Sawiński – redaktor naczelny „Nauczycielskiej Edukacji”

Konferencja z okazji Europejskiego Roku na rzecz Rozwoju

15 września 2015 r. o godz. 15.00 zorganizowano w CEN w Koszalinie konferencję dla nauczycieli, która odbyła się z okazji Europejskiego Roku na rzecz Rozwoju. Konferencja była realizowana w ramach projektu Ośrodka Rozwoju Edukacji i współfinansowana z programu współpracy rozwojowej przez MSZ RP 2015 "Edukacja globalna w szkole. Od edukacji globalnej do odpowiedzialności za świat". Głównym prelegentem był Pan **Jacek Żakowski**, który wystąpił z wykładem "Przez szkołę do Europy". (AW)

Plakat konferencji (Arch. CEN)

Podczas wystąpienia **red. Jacek Żakowski**, przekonywał, że ważna jest jakość szkolnej edukacji i edukacja europejska. Powiedział, że właśnie przez dobrą edukację i szkołę prowadzi nasza droga do Europy.

Kim jest Jacek Żakowski?

Jacek Żakowski (ur. 17.08.1957 w Warszawie) – polski dziennikarz i publicysta, kierownik działu wyborczego „Gazety Wyborczej” w 1989, w latach 1991–1992 prezes Polskiej Agencji Informacyjnej, w latach 1993–2002 dziennikarz „Gazety Wyborczej”; pedagog. Dziennikarz tygodnika „Polityka”. Od 1999 roku kierownik Katedry Dziennikarstwa Collegium Civitas w Warszawie.

W 1981 ukończył studia na Wydziale Dziennikarstwa i Nauk Politycznych Uniwersytetu Warszawskiego. Pracę dziennikarza rozpoczął w tygodniku „Na Przełaj” (1980–1981), następnie działał w Biurze Informacji Prasowej NSZZ „Solidarność” (1981–1983). W kolejnych latach pisał do „Tygodnika Polskiego” (1983) i miesięcznika „Powściągliwość i Praca” (1984–1989). Był rzecznikiem prasowym Obywatelskiego Klubu Parlamentarnego (1989–1991), jednym z założycieli „Gazety Wyborczej” oraz pierwszym prezesem Polskiej Agencji Informacyjnej (1991–1992).

Jest publicystą i komentatorem tygodnika „Polityka”, publikuje komentarze w „Gazecie Wyborczej” i kwartalniku „Pragnienie Piękna”, prowadzi piątkowe wydania „Poranka” w Tok FM. Na antenie TVN w porannym programie Dzień Dobry TVN w poniedziałki ma swoje autorskie przeglądy prasy [1]

1.<http://pl.wikipedia.org/Wiki/jacek>.

KONFERENCJA CEN

Dyrektor – jako lider, mentor, coach

25 września 2015 roku w siedzibie CEN w Koszalinie odbędzie się konferencja dla oświatowej kadry kierowniczej. W programie wykłady i sesje warsztatowe. Szczegółowe informacje dotyczące programu i miejsca konferencji przedstawiono na początku września. Tematem jest: **Dyrektor jako lider, mentor, coach - Umiejętności społeczne w zarządzaniu placówką oświatową.**

Koszt udziału w konferencji: 50 zł. Zgłoszenia mailowe i telefoniczne przyjmuje Izabela Suckiel izabelasuckiel@cen.edu.pl Tel. 94-347 67 32 (w zgłoszeniu proszę podać: imię i nazwisko, miejsce pracy, telefon i mail)

Wpłaty (po otrzymaniu potwierdzenia przyjęcia zgłoszenia) proszę dokonywać na konto: Centrum Edukacji Nauczycieli nr 54 1020 4795 0000 9502 0230 9433 (koniecznie z dopiskiem: konferencja)

WYKŁADOWCY

Dr Hanna Hamer - psycholog społeczny i psychoterapeutka, wykładowczyni akademicka. Wykłada w Szkole Wyższej Psychologii Społecznej w Warszawie i w Niepaństwowej Wyższej Szkole Pedagogicznej w Białymstoku. Autorka 22 książek, między innymi: „Klucz do efektywności nauczania”, „Rozwój umiejętności społecznych”, „Rozwój przez wprowadzanie zmian”. Najnowsza „W ogrodzie życia” ukaże się w listopadzie 2015 roku nakładem Wydaw. Charaktery. Właścicielka firmy doradczo-szkoleniowej. Stale współpracuje z Naczelną Izbą Lekarską, szkoląc w zakresie kompetencji miękkich zarówno lekarzy stażystów, jak z dużym stażem pracy. Popularyzuje w mediach wiedzę psychologiczną.

Dr Małgorzata Sidor-Rządkowska - absolwentka filozofii (specjalizacja etyka), doktor nauk humanistycznych Uniwersytetu Warszawskiego. Pracuje jako wykładowca zarządzania zasobami ludzkimi na studiach MBA oraz podyplomowych w Polish Open University, Akademii Leona Koźmińskiego i na Uniwersytecie Warszawskim. Jest współtwórcą i wykładowcą Podyplomowego Studium Trenerów Grupowych oraz Podyplomowego Studium Coachingu prowadzonych wspólnie przez Szkołę Wyższą Psychologii Społecznej i Laboratorium Psychoedukacji w Warszawie. Od 18 lat pracuje jako trener i konsultant ds. HR w organizacjach różnych branż i wielkości. W 2012 roku otrzymała tytuł członka honorowego Polskiego Towarzystwa Trenerów Biznesu. Autorka wielu książek, między innymi „Coaching. Teoria, praktyka, studia przypadków”

Urszula Sierżant - pedagog, coach, certyfikowany trener z rekomendacją Polskiego Towarzystwa Psychologicznego. Manager i trener szkoleń i projektów skierowanych do nauczycieli, dyrektorów, pracowników samorządów lokalnych, przedstawicieli biznesu. Autorka projektów edukacyjnych, finansowanych przez: European Union PHARE, European Youth Foundation, Ministerstwo Edukacji Narodowej, Narodowy Bank Polski, Ministerstwo Spraw Zagranicznych, Amnesty International, Kancelarię Prezesa Rady Ministrów, Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego, Pomorskie Kuratorium Oświaty. Autorka przewodników dla nauczycieli oraz programów edukacyjnych dla młodzieży.

- Izabela Suckiel – konsultant CEN

Kierunki polityki oświatowej MEN w 2015/2016 roku

Decyzją minister Joanny Kluzik-Rostkowskiej w nadchodzącym roku szkolnym (2015/2016) podstawowymi kierunkami realizacji polityki oświatowej państwa będą:

- 1. Wzmocnienie bezpieczeństwa dzieci i młodzieży, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych, młodzieżowych ośrodkach socjoterapii, specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych, specjalnych ośrodkach wychowawczych, ośrodkach rewalidacyjno-wychowawczych.**
- 2. Podniesienie jakości kształcenia w szkołach ponadgimnazjalnych poprzez zaangażowanie przedstawicieli partnerów społecznych w dostosowywanie kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy.**
- 3. Rozwijanie kompetencji czytelniczych oraz upowszechnianie czytelnictwa wśród dzieci i młodzieży.**
- 4. Edukacja matematyczna i przyrodnicza w kształceniu ogólnym.**

- ➔ **Rok szkolny 2015/2016 został ustanowiony Rokiem Otwartej Szkoły. Warto więc pytać:**
- ➔ **Co to jest i jaka jest otwarta szkoła?**
- ➔ **Jaka powinna być otwarta szkoła polska?**
- ➔ **Jakich nauczycieli potrzebuje otwarta szkoła?**

Otwarta szkoła to taka, która nie zamyka się na kulturę, sztukę, sport, środowiska lokalne. Potrafi korzystać z tego, co ją otacza. – powiedziała szefowa MEN. (1)

1. www.cen.edu.pl/kierunki

O aktualizacji statutów szkół

O potrzebie aktualizacji statutów szkół przypomniano w miesięczniku „Dyrektor Szkoły” (Wojtczak 2015). Warto poznać. Przedstawiono odpowiedzi na pytanie: Jak zaktualizować statut szkoły? Opisano też zmiany w ocenianiu na nowych zasadach [1]. Wskazano, że do 1.09.2015 r. szkoły muszą dostosować swoje statuty do nowego brzmienia ustawy o systemie oświaty.

Oto fragmenty tego artykułu. „Proponuję, aby przeanalizować obecne statuty i zmienić lub uzupełnić je o pewne aspekty, a nieaktualne wykreślić.

Ocenianie wewnątrzszkolne:

- Cel oraz zakres oceniania wewnątrzszkolnego (WSO) co do zasady pozostaje bez zmian. Należy dopisać, że nauczyciel udziela pomocy w nauce poprzez przekazywanie uczniowi informacji o tym, **co zrobił dobrze** i jak powinien się dalej uczyć, oraz wskazówek do samodzielnego planowania własnego rozwoju, a rodzicom także informacji o szczególnych uzdolnieniach ucznia (art. 44b ust. 5 i 6 u.s.o.).
- Wychowawca nie informuje uczniów o skutkach ustalenia uczniowi nagannej rocznej oceny zachowania – usunięto zapis o możliwości niepromowania ucznia, któremu w danej szkole co najmniej dwa razy z rzędu ustalono naganną roczną ocenę klasyfikacyjną zachowania.
- Statut powinien zawierać **informacje o skali ocen**, w tym o wprowadzeniu oceny opisowej w ocenianiu bieżącym w kl. I–III i pozostałych klasach na wszystkich etapach edukacyjnych, jeśli szkoła skorzysta z takiej możliwości. Zgodnie z art. 44i u.s.o., jeżeli statut je przewiduje, ocenami opisowymi mogą być:
 - w kl. I–III – oceny bieżące,
 - od kl. IV szkoły podstawowej – oceny bieżące, śródroczne i roczne oceny klasyfikacyjne ze wszystkich albo wybranych zajęć edukacyjnych oraz ocena zachowania, z tym że roczne oceny klasyfikacyjne z zajęć oraz roczna ocena klasyfikacyjna zachowania są ustalane również wg skali określonej w rozporządzeniu.
- Uczeń lub rodzice mogą zgłosić zastrzeżenia co do trybu wystawienia rocznej oceny klasyfikacyjnej lub rocznej oceny zachowania nie później niż 2 dni od zakończenia zajęć rocznych – zmiana terminu (art. 44n...).
- Należy opisać sposób udostępniania uczniom lub rodzicom wglądu w każdą dokumentację dotyczącą oceniania, w tym również dokumentację egzaminu klasyfikacyjnego, poprawkowego, zastrzeżeń co do trybu wystawienia oceny, np. uczeń składa wniosek do dyrektora szkoły, dokumentacja jest udostępniana do wglądu w terminie i miejscu wskazanym przez dyrektora szkoły.

Warto zaznaczyć, że dokumentacji **nie można kserować**, fotografować i wnosić poza obręb szkoły itp.

- Jeśli w ustawie jest zapis, że statut określa sposób np. uzasadniania oceny, to należy go opisać w zależności od praktyki danej szkoły, a nie tylko zaznaczyć w statucie, że taka możliwość istnieje.
- Dodano możliwość zwolnienia ucznia z wykonywania określonych ćwiczeń fizycznych na podstawie opinii lekarza wskazującej, z jakich ćwiczeń uczeń jest zwolniony. Nauczyciel dostosowuje wymagania niezbędne do otrzymania przez ucznia oceny klasyfikacyjnej (§ 3 pkt 5, § 5 ust. 1 r.o.k.p.).
- Nauczyciele powinni również dostosować do wprowadzonych zmian przedmiotowe zasady oceniania, np. ustalając ocenę z wychowania fizycznego, należy – oprócz wysiłku wkładanego przez ucznia – wziąć pod uwagę także wywiązywanie się z obowiązków, w tym **systematyczność udziału ucznia** w zajęciach oraz jego aktywność w działaniach podejmowanych przez szkołę na rzecz kultury fizycznej (§ 11 r.o.k.p.). [1,2].

1. WOJTCZAK B., Jak zaktualizować statut szkoły? Ocenianie na nowych zasadach. „Dyrektor Szkoły” 2015 nr 8.
2. www.oswiata.abc.com.pl/dyrektor-szkoly

Wrześniowe spotkania Klubu Dyrektora CEN

Na początku września zaproszono dyrektorów na spotkania **Klubu Dyrektora**, które odbyły się w Centrum Edukacji Nauczycieli w Koszalinie ul. Ruszczyca 16, od godz. **10:00 do 13:00** wg następującego harmonogramu:

SZKOŁY PODSTAWOWE, GIMNAZJA, SZKOŁY PONADGIMNAZJALNE

07 września 2015 – poniedziałek – powiat białogardzki, miasto i powiat Koszalin.

09 września 2015 – środa – powiat drawski i szczecinecki.

10 września 2015 – czwartek - powiat kołobrzeski, świdwiński i sławieński.

PRZEDSZKOLA

11 września 2015 – piątek – wszystkie powiaty.

Tematyka spotkania

1. Zmiany w prawie oświatowym obowiązujące od 1 września 2015 (m.in. zmiany rozporządzeń w sprawie: oceniania, egzaminów zewnętrznych, nadzoru pedagogicznego, wymagań wobec szkół i placówek, kształcenia i wychowania dzieci niepełnosprawnych, kwalifikacji wymaganych od nauczycieli).
2. Planowanie nadzoru pedagogicznego z uwzględnieniem kierunków polityki oświatowej państwa i zmian w zakresie wymagań MEN wobec szkół.
3. Komunikaty. (I. Suckiel)

DS. 8/2015 (fot. www.dyrektorszkoły.pl)

O certyfikacie Promotor Rozwoju Edukacji

Promotor Rozwoju Edukacji to certyfikat przyznany tygodnikowi „Głos Nauczycielski” podczas uroczystości podsumowania Ruchu Innowacyjnego w Edukacji 2015. Uroczystość odbyła się w Łodzi i jest już tradycyjnie organizowana przez Łódzkie Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Kształcenia Praktycznego.

Podczas podsumowania Ruchu Innowacyjnego w Edukacji 2015 przyznano liczne tytuły honorowe i certyfikaty, m.in. Talent Uczniowski, Mój Mistrz, Nauczyciel Innowator, Lider w Edukacji, Mistrz Pedagogii, Ambasador Innowacyjnych Idei i Praktyk Pedagogicznych, Skrzydła Wyobraźni.

Wśród nagrodzonych, oprócz „Głosu Nauczycielskiego”, byli m.in.: dr Agnieszka Chłoń-Domińczak z IBE, Ogólnopolskie Stowarzyszenie Kadry Kierowniczej Oświaty, Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji (tytuły „Ambasador Innowacyjnych Idei i Praktyk Pedagogicznych” - kategorie indywidualna i grupowa), **prof. Bogusław Śliwerski**, przewodniczący Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN, **prof. Jacek Pyżalski** z UAM w Poznaniu (tytuły „Multiinnowator” - kategoria indywidualna), Krajowy Ośrodek Wsparcia Edukacji Zawodowej i Ustawicznej oraz firma Microsoft (tytuły „Multiinnowator” - kategoria grupowa). „Skrzydłami Wyobraźni” nagrodzono m.in. **prof. Marię Dudzikową**, wiceprzewodniczącą KNP PAN, i **prof. Stanisława Dylaka** z UAM w Poznaniu. (...) [1].

Jakub Rzekanowski – GN, Warszawa

Po co edukacji kopernikańskie przewroty?

Postęp w edukacji nie uda się osiągnąć pracami MEN i rozporządzeniami powodującymi rozkwit biurokracji. Możliwości leżą w oddolnych inicjatywach nauczycieli. Oto ciekawa książka: Robert FIRMHOFFER, Anna HILDEBRANDT (red.), *Przewrót kopernikański - oddolnie zmieniamy polską edukację* (2014) – która może pomóc w dokonaniu rewolucji w edukacji.

Pytania o przewrót w edukacji

Przewrót kojarzy się z polityką, zamachem stanu, odsunięciem jakiejś ekipy od władzy. Tu jednak nie o politykę chodzi, choć niektórzy twierdzą, że w zasadzie wszystko w naszym życiu ma związek z polityką, lub jest polityką – ale o przewrót, tj. zasadniczą zmianę ludzkiego myślenia o wielkich, ważnych sprawach, np. o krążeniu Ziemi wokół Słońca, albo dokonaniach Mikołaja Kopernika.

Powszechnie dziś stawia się pytania typu:

1. Po co obecnej szkole kopernikański przewrót?
2. Czy faktycznie można oddolnie zmienić edukację?
3. Po co i komu potrzebna jest rewolucja w edukacji?

Przewodnim problemem postawionym przed uczestnikami VIII Kongresu Obywatelskiego 2014 roku, było pytanie: Czy potrzebujemy przewrotu kopernikańskiego w edukacji? Publikacja ww. ukazuje podjęte problemy. Przedstawia kilkanaście ciekawych artykułów – rozdziałów, które warto poznać myśląc o koncipowaniu i realizacji ciekawych innowacji edukacyjnych. Warto przeczytać i pogłębić swoje spojrzenie na potrzebę zmian w edukacji, oraz sobie samemu odpowiedzieć na pytanie: Dlaczego to pytanie dotyczy także nauczycieli?

Mgły Ziemi Koszalińskiej z wieczornego spaceru (fot. A. Jakubowski – www.facebook.pl)

Problemy VIII Kongresu Obywatelskiego

Pierwszym prelegentem VIII Kongresu Obywatelskiego, który odbył się w 2014 roku w Warszawie, był Robert Firmhofer, współtwórca i dyrektor Centrum Nauki Kopernik w Warszawie. Wprowadzając do debaty, której zasadniczym pytaniem było: *Czy potrzebujemy przewrotu kopernikańskiego w edukacji?* – Odpowiedział pytaniem: Czy dojrzelismy do zmiany? [1]. To jest pytanie, które powinni postawić sobie dyrektorzy szkół i nauczyciele, a przede wszystkim oświatowi decydenci!

Po co edukacji kopernikański przewrót? – cd.

Pytanie to – pisze autor – „zadawane dziś przez ludzi niemal na całym świecie, może wywoływać obawy, jak każde pytanie o rewolucję. Rodzice obawiają się o jakość wykształcenia swoich dzieci, nauczyciele o bezpieczeństwo i stabilność pracy, a decydenci – no cóż, **decydenci nigdy nie lubią rewolucji**. Dzieci i młodzieży prawie nikt o zdanie nie pyta” [1]. Czy faktycznie pierwszym podmiotem edukacji jest uczeń?

„Przewrót...” (fot. www.kongresobywatelski.pl)

Przewrót kopernikański

Przewrót kopernikański w edukacji – stwierdził ww. prelegent – „dokonuje się na co dzień. I to w dodatku niemal bez udziału szkoły, która całkowicie i bezpowrotnie **utraciła swój monopol na nauczanie**. Zdecydowaną większość wiedzy i umiejętności zdobywamy dziś poza szkołą. Uczymy się przez całe życie: w rodzinie, w pracy, od przyjaciół i znajomych, w środowisku społecznym i ośrodkach kultury. Dzięki Internetowi dostęp do wiedzy wyzwolił się z więzów czasu i miejsca” [1].

„Poprzez urządzenia mobilne (których używanie jest notabene zazwyczaj zakazane w szkołach) niemal bez ograniczeń korzystamy z wirtualnego repozytorium informacji o zakresie przekraczającym nasze wyobrażenia. Nowe technologie zmieniły też sposób, w jaki zdobywamy wiedzę i kompetencje” [1]. To sugeruje, że potrzebna jest dziś nie tylko: **Debata o zmianie wzorców myślenia** [3] – ale przede wszystkim zasadnicza zmiana naszego myślenia o edukacji, uczeniu się i szkole.

Podręczniki czy Internet?

Powszechne wykorzystywanie społecznościowych mediów, mikroblogów, krótkich filmów, prezentacji i animacji, podcastów itd. – faktycznie zmieniło naszą komunikację, sposób uczenia się i rzeczywistość. Robert Firmhofer [1,2] podkreślił, że: „są dziś formą komunikacji i zdobywania wiedzy znacznie powszechniejszą od czytania podręczników i wypełniania kart pracy”.

Pojawienie się tych narzędzi dało początek nowej generacji Internetu: Sieci 2.0, której najważniejszą cechą jest oddanie tworzenia treści w ręce użytkowników. Wikipedia, ta Encyklopedia Britannica naszych czasów, tworzona przez półformalną międzynarodową społeczność autorów i redaktorów, może być symbolem zmiany paradygmatów w sposobie powstawania wiedzy. **Zmienił się także rynek pracy**. A właściwie zmienia się nieustannie. Niemal codziennie na naszych oczach znikają jedne zawody i pojawiają się zupełnie nowe...” [1].

Po co edukacji kopernikański przewrót? – cd.

Problemy I części książki – Uczeń w centrum uwagi

1. **Kinga Panasiewicz**, *Trzy kroki do lepszej edukacji*
2. **Damian Bartkowski**, *Oddolny przewrót kopernikański w edukacji – na ile to możliwe i jak to robić?*
3. **Marzena Żylińska**, *Uczeń słuchacz czy uczeń badacz?*
4. **Jacek Strzemieczny**, *Przewrót kopernikański w oświacie – szkoła skoncentrowana na uczeniu się uczniów*
5. **Anna Dziana**, *Mury nie stanowią problemu*
6. **Piotr Bogdanowicz**, *Potrzeby i pasje uczniów są zawsze na pierwszym miejscu*
7. **Elżbieta Ryczek**, *O szkole we Wsi na Końcu Świata*

Pytanie – w jakim kierunku podążają zmiany?

Przewodnim pytaniem II części tej książki jest: *Szkoła i jej otoczenie – w jakim kierunku podążają zmiany?* Podjęto tutaj następujące zagadnienia:

1. **Marek Darecki**, *Edukacja – wołanie przemysłu*
2. **Mirosław Sielatycki**, *Oddolny przewrót kopernikański w polskiej oświacie. Rola samorządu we wspieraniu oddolnych zmian w szkole*
3. **Anna Kościelak, Monika Koblak, Marcin Zarod, Marcin Grynberg**, *Szkoła nauki. O współpracy między edukacją powszechną i wyższą*
4. **Lech Mankiewicz**, *Halo, szkoło! Obudź się, mamy problem!*
5. **Maria Mendel**, *Szkoła – przestrzeń, która mówi*
6. **Grzegorz Pieńkowski**, *Nie wystarczy powierzchowna znajomość rzeczy, czyli o konieczności aktywności partnerskiej*
7. **Elżbieta Tolwińska-Krolikowska**, *Jakość pracy szkoły a środowisko lokalne*
8. **Anna Hildebrandt**, *Ja – rodzic, ja – przewodnik*
9. **Marcin Polak**, *Superbelfrzy mogą zmienić szkołę*
10. **Paweł Chorąży**, *Jaki przewrót kopernikański?*
11. **Joanna Berdzik**, *Zakończenie [2,5].*

→ Polecam przeczytanie ww. artykułów – rozdziałów, lub choćby wybranych, aby lepiej zrozumieć kierunek, w którym podąża dziś szkolna i pozaszkolna edukacja!

-
1. FIRMHOFFER R., *Czy dojrzeliśmy do zmiany?* [w:] R. FIRMHOFFER, A. HILDEBRANDT (red.), *Przewrót kopernikański - oddolnie zmieniamy polską edukację*. Gdańsk: Wydaw. Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, 2014, s. 5-7.
 2. FIRMHOFFER R., Hildebrandt A. (red.), *Przewrót kopernikański - oddolnie zmieniamy polską edukację*. Gdańsk: Wydaw. Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, 2014.
 3. SAWIŃSKI J. P., *Innowacja XXI - Debata o zmianie wzorców myślenia* – www.cen.edu.pl/Innowacje/XXI-2014.
 4. SAWIŃSKI J. P., *Po co edukacji kopernikański przewrót?* „Nowa Szkoła” 2015 nr 6 (w druku).
 5. www.kongresobywatelski.pl

- dr Julian Piotr Sawiński – Koszalin

O budowie Pracowni Przewrotu Kopernikańskiego

Centrum Nauki Kopernik planuje budowę Pracowni Przewrotu Kopernikańskiego – eksperymentalnego ośrodka zajmującego się badaniem, opracowywaniem i testowaniem nowatorskich form działań edukacyjnych. Jego pracownicy mieliby m.in. badać środowisko i proces uczenia się, rozwijać metody i narzędzia wspierające ten proces, dążyć do tego, by były jak najszerszej stosowane, i budować społeczność zaangażowaną w zmianę kultury uczenia się. Pracownia mogłaby zostać sfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Kontraktu Terytorialnego Województwa Mazowieckiego [1].

1. Red., *Poszukuj nowych metod nauczania*. „DS.” 2015 nr 4, s. 7

Zadania do samodzielnej pracy

1. Zadanie – na rozgrzanie własnego mózgu: Czym jest dla mnie edukacyjna innowacja? Logogryf – krzyżówka z hasłem „Czas innowacji”. Proszę poszukać 13 sześcioliterowych terminów dotyczących edukacji XXI wieku, uczenia się, innowacji, nowatorstwa itd., które utworzą całość – logogryf – krzyżówkę, a także ułożyć (uzupełnić) krzyżówkowe polecenia do niej.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
L												
E												
K												
C	Z	A	S	I	N	N	O	W	A	C	J	I
J												
A												

Propozycja poleceń	7/
1/ W szkole tradycyjna lub odwrócona	8/
2/	9/
3/	10/
4/	11/
5/	12/
6/	13/

XIV edycja Międzyszkolnych Spotkań z Fizyką. Podsumowanie cyklu spotkań uczniów i nauczycieli

XIV edycja Międzyszkolnych Spotkań z Fizyką dobiegła końca. 11 czerwca 2015 roku spotkaliśmy się w Gimnazjum nr 3, aby nagrodzić najaktywniejszych uczestników tegorocznych spotkań i obejrzeć doświadczenia przygotowane przez uczniów. W obecności dyrektora Centrum Edukacji Nauczycieli w Koszalinie Stefana Turowskiego, kierownika Pracowni Matematyczno-Przyrodniczej Urszuli Rusiak i dyrektora Gimnazjum nr 3 Renaty Sankowskiej podziękowaliśmy uczniom i nauczycielom za całoroczną pracę.

Nagrodzeni uczniowie:

I miejsce – Wojciech Makurat Gimnazjum nr 6 (opiekunowie Wiesława Kateusz-Fleszar, Emilia Liput i Dariusz Kaczmarek)

II miejsce – Karol Dubnicki Katolickie Gimnazjum (opiekun Irena Kisiel)

III miejsce – Carolina Szcześniak Gimnazjum nr 6 (opiekunowie Wiesława Kateusz-Fleszar, Emilia Liput i Dariusz Kaczmarek).

Nauczycielom, którzy wspierali swoich uczniów w całorocznej pracy, podziękowania wręczył dyrektor CEN.

Uczestnicy spotkania (fot. Arch. CEN)

Przez cały rok w spotkaniach uczestniczyli: Małgorzata Podlaszewska - Gimnazjum nr 3, Kazimiera Piwowarczyk-Rossa - Gimnazjum nr 5 (pani Kasia wiernie nam towarzyszy), Wiesława Kateusz-Fleszar, Emilia Liput i Dariusz Kaczmarek - Gimnazjum nr 6, Irena Kisiel - Gimnazjum nr 9, Angelika Kowalska-Kowalik - Gimnazjum w Manowie.

Najciekawszą częścią podczas spotkań podsumowujących każdą edycję MSzF jest zawsze pokaz doświadczeń w wykonaniu uczniów. W tym roku doświadczenia związane były głównie z ciśnieniem atmosferycznym, wodą i jej właściwościami, drganiami i falami. Niech zamieszczone poniżej zdjęcia pokażą niepowtarzalną atmosferę naszych spotkań. Zapraszamy do udziału w Spotkaniach z Fizyką w przyszłym roku szkolnym.

Irena Kisiel - doradca metodyczny fizyki, nauczycielka Gimnazjum nr 9 w Koszalinie
Małgorzata Podlaszewska - nauczycielka Gimnazjum nr 3 w Koszalinie

O Fundacji Młodzieżowej Przedsiębiorczości

Fundacja Młodzieżowej Przedsiębiorczości jest pozarządową organizacją pożytku publicznego, której celem jest przygotowanie dzieci i młodzieży do życia w warunkach gospodarki rynkowej oraz umożliwienie młodym ludziom zdobycia wiedzy i praktycznych umiejętności ułatwiających realizację planów zawodowych. Fundacja działa w ramach Junior Achievement Worldwide, najstarszej i najszybciej rozwijającej się na świecie organizacji zajmującej się edukacją ekonomiczną młodzieży, działającej obecnie w stu dwudziestu krajach.

Dotychczas w programach Fundacji wzięło udział ponad 5,5 miliona uczniów z całej Polski. W ostatnim roku szkolnym uczestniczyło w nich ok. 500 tysięcy młodych ludzi. Nasze programy przygotowują do wejścia na rynek pracy, uczą przedsiębiorczości i poruszania się w świecie finansów. Więcej informacji na stronie www.junior.org.pl.

O ExxonMobil

ExxonMobil to największa międzynarodowa spółka olejowa i gazowa notowana na giełdzie, która wykorzystuje najnowszą technologię w celu zaspokojenia rosnących potrzeb świata na energię. Jest największą firmą rafinującą i sprzedawcą produktów petrochemicznych. Działalność ExxonMobil w Polsce koncentruje się na rynku środków smarnych, a jednym z jej produktów są oleje syntetyczne Mobil 1.

Zaangażowanie społeczne ExxonMobil

ExxonMobil działa globalnie na rzecz poprawy poziomu edukacji, opieki medycznej i rozwoju nauki. Firma wspiera projekty, których celem jest poprawa edukacji podstawowej, promocja kobiet jako ważnego czynnika rozwoju oraz walka z malarią i innymi chorobami zakaźnymi w rozwijających się krajach. Tylko w 2013 roku, Exxon Mobil Corporation razem z obecnymi i emerytowanymi pracownikami oraz ExxonMobil Foundation przeznaczyły 269 milionów dolarów na rozwój inicjatyw społecznych, w tym 110 milionów dolarów na edukację. Więcej na temat działalności społecznej ExxonMobil: www.exxonmobil.com/community.

W Polsce, ExxonMobil wspiera konkurencyjność osób młodych na rynku pracy. Wspólnie z organizacją Junior Achievement Young Enterprise (JA-YE) zachęca uczniów do studiowania na kierunkach ścisłych, których absolwenci są najbardziej poszukiwani przez pracodawców. To wszystko w ramach projektu Sci-Tech Challenge, realizowanego na terenie 9 krajów europejskich. Każdego roku Sci-Tech Challenge dociera do kilkuset polskich uczniów, a pracownicy ExxonMobil jako wolontariusze odwiedzają wybrane szkoły. ExxonMobil jest także partnerem merytorycznym **Ogólnopolskich Mistrzostw Mechaników**, które pomagają absolwentom szkół zawodowych i techników w znalezieniu dobrej i ciekawej pracy.

Kinga Czernek - Fundacja Młodzieżowej Przedsiębiorczości;

Email: kinga.czernek@junior.org.pl; Tel. 22 845 08 81# 33

W trosce o jakość innowacji i ewaluacji w edukacji

Pod takim hasłem w dniach 11-13 maja br. w Kaliszu obradowało **XIII Wielkopolskie Forum Pedagogiczne** „Ewaluacja i innowacje w edukacji”. Międzynarodowe spotkania uczonych, pracowników nauk pedagogicznych i nauczycieli, organizowane od wielu lat z inicjatywy prof. dra hab. Jana Grzesiaka i naukowym patronatem oraz duchowym wsparciem wybitnego polskiego dydaktyka prof. zw. dra hab. dra h.c. Kazimierza Denka, należą do wiodących w kraju forów dyskusyjno-twórczych, skutecznie wypełniających ciągle jeszcze widoczną lukę w polskiej pedagogice – łącząc zdobycze teorii z praktyką.

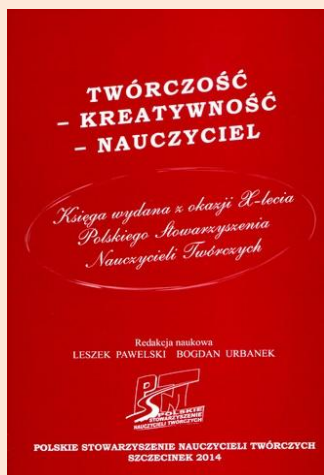
Forum obradowało w nowoczesnym i funkcjonalnym gmachu Wydziału Pedagogiczno-Artystycznego UAM w Kaliszu, który – obok Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Koninie – był organizatorem XIII WFP. Patronatu naukowego użył Komitet Nauk Pedagogicznych Polskiej Akademii Nauk, natomiast patronat medialny sprawowało **Polskie Stowarzyszenie Nauczycieli Twórczych** i redakcje ogólnopolskich czasopism pedagogicznych – „Forum Akademickie” i „Wychowanie na co Dzień”.

Oficjalne otwarcie konferencji, które odbyło się w reprezentacyjnej auli UAM WPA w Kaliszu im. Profesora Jerzego Rubińskiego rozpoczęło miłym akcentem. Zarząd Krajowy Polskiego Stowarzyszenia Nauczycieli Twórczych z siedzibą w Szczecinku w uznaniu wybitnych zasług w zakresie dydaktyki oraz upowszechniania bogatego dorobku twórczego wśród nauczycieli, na wniosek Kapituły wyróżnił grupę zasłużonych pedagogów Medalami Honorowymi „Za Zasługi dla PSNT”. Otrzymali je – prof. zw. dr hab. Danuta Waloszek z Uniwersytetu Pedagogicznego im. KEN w Krakowie, JM Rektor UAM WPA prof. zw. dr hab. Mirosław Pawlak, prof. zw. dr hab. Zenon Jasiński z Uniwersytetu Opolskiego, prof. dr hab. Krystyna Żuchelkowska z Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, prof. dr Paweł Prusak z Kujawsko-Pomorskiej Szkoły Wyższej w Bydgoszczy, dr Małgorzata Kabat z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Medale wręczyli – prezes Zarządu Krajowego PSNT prof. dr Leszek Pawełski oraz sekretarz ZK PSNT Bogdan Urbanek.

Po krótkich prezentacjach ukazujących zarówno możliwości twórcze, jak też zainteresowania i pasje artystyczne kadry pedagogicznej i studentów WPA rozpoczęły się obrady plenarne. Zainauguowały je niezwykle ciekawe i głębokie przemyślenia ks. prof. zw. dra hab. Janusza Mastalskiego z Uniwersytetu Papieskiego im. Jana Pawła II w Krakowie na temat przestrzeni i obszarów obaw i dylematów związanych z **jakością kształcenia** oraz prof. zw. dr hab. Danuty Waloszek, która z kolei przedstawiła interesujący wywód zastanawiając się – dlaczego w języku edukacji ciągle jeszcze istnieje „coś” i „nic”. Uczestnicy obrad, a wśród nich także studenci UAM WPA, wysłuchali także interesujących wystąpień m.in. prof. zw. dra hab. Zenona Jasińskiego, prof. dr hab. Krystyny Żuchelkowskiej, prof. dr hab. Jolanty Szempruch z Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach, doc. Raisy Lewiny z Uniwersytetu im. J. Kupały w Grodnie.

W trosce o jakość innowacji i ewaluacji w edukacji – cd.

W tej części obrad wystąpili także członkowie ścisłego kierownictwa PSNT – prof. dr Leszek Pawelski zastanawiał się, w jakim kierunku powinny zmierzać zmiany w edukacji, aby stać się celem **twórczego niepokoju w dydaktyce** natomiast prof. zw. dr hab. Kazimierz Wenta z Politechniki Koszalińskiej dociekał na ile i w jakim zakresie współczesna dydaktyka może oddziaływać na skuteczne nauczanie i uczenie się oraz służyć twórczości i innowacji.

„Twórczość – kreatywność – nauczyciel” – okładka (fot. www.psnt.pl)

W godzinach popołudniowych dialogi i dyskursy naukowe przeniosły się na szlak turystyczny Wielkopolski. Uczestnicy obrad zwiedzili m.in. Pałac w Śmiełowie i mieszczące się w nim Muzeum Adama Mickiewicza Oddział Muzeum Narodowego w Poznaniu, wprowadzeni doń przepiękną, romantyczną, niezwykle nastrojową i patriotyczną gawędą prof. dr hab. Poli Kuleczki z Uniwersytetu Zielonogórskiego *Okruchy twórczości Adama Mickiewicza w akademickim obiegu*. Kolejny dzień obrad XIII WFP „Ewaluacja i innowacje we edukacji” zdominowały panele dyskusyjne. Wnioski z nich wypływające z pewnością **zainspirują do refleksji** i podejmowania dalszych konstruktywnych prób poszukiwań nowatorskich a zarazem skutecznych rozwiązań, zmierzających ku wyższej jakości procesów edukacyjnych na każdej uczelni, a także w szkołach czy placówkach przedszkolnych.

Pokłosiem obrad XIII Wielkopolskiego Forum Pedagogicznego jest 474 stronicowe dzieło, na które złożyło się 38 artykułów, opatrzonych wstępem autorstwa redaktora naukowego prof. dra hab. Jana Grzesiaka. Książkę otwierają niezwykle interesujące przemyślenia Honorowego Prezesa PSNT, prof. zw. dra hab. dra h. c. Kazimierza Denka *Ewolucja ewaluacji edukacji uniwersyteckiej*. Wśród autorów artykułów pokonferencyjnej monografii są także członkowie stowarzyszenia twórczych nauczycieli działający w wielu regionach kraju, prócz wymienionych już prof. prof. Jolanty Szempruch, Poli Kuleczki, Jana Grzesiaka, Leszka Pawelskiego, Kazimierza Wenty, także – prof. dr hab. Piotr Oleśniewicz z Akademii Wychowania Fizycznego we Wrocławiu, dr Katarzyna Wojciechowska i dr Maria Sobieszczyk z Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego z Bydgoszczy oraz niżej podpisany. Trafi ona z pewnością do wielu bibliotek szkolnych i akademickich a także ośrodków doskonalenia nauczycieli.

Podsumowania obrad XIII Wielkopolskiego Forum Pedagogicznego dokonał jego pomysłodawca, propagator i niestrudzony w swych innowacyjnych twórczych zamysłach organizator profesor Jan Grzesiak, który przedstawił także conceptualizację XIV WFP „Ewaluacja i innowacje w edukacji”. Tym razem uczestnicy forum obradować będą nad istotą, efektami i doskonaleniem badań jakościowych w procesach edukacji. Konferencję zaplanowano w dniach 9 – 11 maja 2016 roku w Ślesinie.

Bogdan Urbanek - sekretarz Zarządu Krajowego i rzecznik prasowy PSNT

Pierwsi w Polsce – O programie SUS w koszalińskiej trzynastce

19 marca 2015 r. w Zespole Szkół nr 13 w Koszalinie prowadzonym przez dyrektora Jacka Steca odbył się panel koleżeński będący prezentacją cyklu wieloletnich działań prowadzonych pod kierunkiem Centrum Edukacji Obywatelskiej w Warszawie.

Od 2001 roku uczestniczymy w programie Szkoły Uczące Się, którego celem jest podejmowanie szeroko zakrojonych, różnorodnych działań w celu podniesienia jakości pracy szkoły. Panel jest spotkaniem części uczestników programu, którzy przyjeżdżają z innych szkół i przez jeden dzień przyglądają się funkcjonowaniu placówki. Efektem ich wizyty jest przyznanie szkole potwierdzenia jakości pracy (tzw. „blachy”), czyli tytułu „Szkoły Uczącej Się” – certyfikatu jakości nauczania i uczenia się uczniów.

1. Podnoszenie jakości pracy, czyli zarządzanie jakością

Realizując program Klubu Szkół Uczących Się, stosujemy procedurę polegającą na wytyczaniu celów, badaniu stan początkowego i końcowego, określaniu dowodów, po których będziemy mogli poznać, czy cel został osiągnięty oraz wyznaczaniu kryteriów sukcesu. Kolejnym krokiem jest planowanie i **monitorowanie działań** oraz wyciąganie wniosków z monitoringu i samych badań. Ostatecznym etapem, kończącym całą procedurę, jest ustalenie zadań do realizacji w kolejnym roku szkolnym. W ten właśnie sposób pracujemy od 14 lat, czyli od momentu wstąpienia do Klubu Szkół Uczących Się.

Jak twierdzi Laura Piotrowska z CEO: „Procedura jakości jest naturalną formą zarządzania w szkole, a koło jakości TQM (Kompleksowe Zarządzanie Jakością) nie jest teoretycznym wymysłem tylko praktyką szkoły.” I Zespół Szkół nr 13 w Koszalinie od ponad dekady w każdym roku szkolnym stosuje taką właśnie procedurę. To narzędzie pracy, które pozwala nam być efektywniejszymi nauczycielami, nie tylko wykonawcami twórczej idei nauczania, ale zarazem jej współtwórcami.

Nauczyciele ZS nr 13 w Koszalinie (fot. Arch. ZS 13)

Kolejne działania, które są naszą wizytówką, dotyczą oceniania kształtującego. Wprowadzamy jego elementy do codziennej praktyki szkolnej już od wielu lat. To: cele lekcji, kryteria sukcesu, pytania kluczowe, ocena koleżeńska, samoocena i informacja zwrotna. Osiągnęliśmy dość zaawansowany poziom, pracując ze strategiami oceniania kształtującego nastawionymi **na poprawę efektów uczenia się** uczniów i nauczania. Jesteśmy jedną z szkół, które po zakończeniu działań na poziomie zaawansowanym, mogą ubiegać się o uzyskanie certyfikatu potwierdzającego wysoką jakość pracy. Wynika to m.in. z realizacji programów, w których braliśmy udział. W ostatnich latach najważniejszym z nich był dwuletni program RUN – Rozwijanie Uczenia się i Nauczania.

Pierwsi w Polsce – O programie SUS w koszalińskiej trzynastce – cd.

Realizowali go wszyscy nauczyciele naszej szkoły, skupiając się na takich zagadnieniach, jak:

- określanie i wyjaśnianie uczniom celów uczenia się oraz kryteriów sukcesu,
- organizowanie w klasie dyskusji, zadawanie pytań i zadań pokazujących, czy i jak uczniowie się uczą,
- udzielanie uczniom takich informacji zwrotnych, które umożliwiają ich widoczny postęp,
- umożliwianie uczniom korzystania podczas uczenia się z wiedzy i umiejętności koleżanek oraz kolegów,
- wspomaganie uczniów, by stali się autorami i podmiotami swojego uczenia się.

2. IV panel koleżeński – pierwszy raz w polskiej szkole

Nauczyciele ZS nr 13 podczas panelu (fot. Arch. ZS 13)

Powołując do życia w 2000 roku program SUS, Centrum Edukacji Obywatelskiej przewidziało go tylko na 3 kilkuletnie cykle. Kiedy okazało się, że program rzeczywiście gwarantuje wysokiej jakości efekty, postanowiliśmy go kontynuować i ponownie, po raz czwarty, **poddać dyskusji i życzliwej krytyce** nauczycieli z innych szkół.

Jako pierwsza placówka w Polsce konsekwentnie prowadziliśmy działania zgodne z procedurami, co zaowocowało czwartym spotkaniem panelistów. W związku z tym należało nieco zmodyfikować program panelu, dopasować go do warunków szkoły, którą można by nazwać weteranem w Klubie SUS. Dokonaliśmy stosownych zmian i zaprosiliśmy do naszej szkoły przedstawicieli SP nr 1 w Sianowie, SP w Rosnowie, SP nr 6, 10, 17 oraz G nr 2 i 7 w Koszalinie. Goście obserwowali lekcje podczas spaceru edukacyjnego. To taka metoda, podczas której ogląda się całe lekcje lub ich fragmenty, obserwując wybrane elementy, na przykład oceniania kształtującego. Obserwatorzy posługują się arkuszem obserwacji i notują swoje spostrzeżenia, aby następnie przekazać wnioski nauczycielom prowadzącym lekcje.

Tak również stało się w naszej szkole. Lekcje z zastosowaniem elementów OK zaprezentowały nauczycielki: Halina Zoń-Rybacka, Dorota Ilecka, Beata Kling, Beata Wachecka-Wąwoźniak, Sylwia Lipigórska-Reichel, Joanna Majewska. Obserwatorzy zwracali uwagę przede wszystkim na stosowanie technik oceniania kształtującego, czyli: nacobezu, celów w języku ucznia, pytań kluczowych, narzędzi OK - patyczków, metodników porządkujących przebieg lekcji.

Co im się najbardziej podobało? Podkreślali wspaniałą atmosferę lekcji, szybkie tempo, współpracę dzieci w grupie, angażowanie wszystkich uczniów w tok lekcyjny, powtarzanie poprawnych odpowiedzi uczniów przez nauczyciela, podsumowanie lekcji z odwołaniem się do kryteriów. Zaciekało ich niestandardowe ustawienie ławek na języku polskim, pisanie hieroglifami na historii, dziękowanie za poprawne odpowiedzi na biologii, ciekawe wykorzystanie tablicy interaktywnej na języku angielskim, informacja zwrotna zawieszana na ekspozycji - drzewie na edukacji matematycznej, czy dialog w postaci rozmowy telefonicznej na lekcji edukacji polonistycznej.

Pierwsi w Polsce – O programie SUS w koszalińskiej trzynastce – cd.

3. Procedura DAN, czyli jaki pożytek może przynieść nagrywanie lekcji?

Doskonała Analiza Nauczania to nowa metoda pozwalająca na doskonalenie warsztatu pracy nauczyciela. **DAN z wykorzystaniem nagrania wideo** jest działaniem prowadzonym przez współpracujących ze sobą nauczycieli, nakierowanym na wprowadzenie efektywnych i trwałych zmian w nauczaniu. Polega na analizie nagranych działań nauczyciela i związanych z nimi zachowań uczniów. Zakłada partnerską współpracę między nauczycielem a osobami obserwującymi nagranie. Analiza nagranych na wideo działań nauczyciela i związanych z nimi zachowań uczniów stwarza możliwość głębokiej refleksji nad procesem nauczania i uczenia się. Nagranie wideo łatwo jest poddać obserwacji i analizie. Odtwarzany fragment lekcji można zatrzymywać lub wielokrotnie odtwarzać, co umożliwia koncentrację na zapisywaniu obserwowanych działań nauczyciela i towarzyszących mu reakcji uczniów.

Kamera może być skierowana na różne elementy zajęć prowadzonych przez nauczyciela (np. sposób prowadzenia przez nauczyciela i wykonywania przez uczniów zadania centralnego, podsumowanie lekcji, pracę w grupie). Wybór obszaru obserwacji zależy od tego, jaki element nauczyciel postanowi doskonalić? Najważniejszym elementem procedury jest **rozmowa poobserwacyjna**, zaplanowanie przez nauczyciela zmian i skuteczne wprowadzenie ich na stałe do warsztatu pracy z wykorzystaniem koła Deminga.

Zaletą metody DAN jest:

- stawianie przez asystentów pytań pomagających nauczycielowi zaplanować zadanie edukacyjne, które będzie nagrywane i określić przedmiot obserwacji na spotkaniu przedobserwacyjnym,
- stawianie pytań wspierających refleksję nad własnym nauczaniem w czasie rozmowy poobserwacyjnej,
- posługiwanie się językiem faktów, a nie – ocen,
- udzielanie informacji zwrotnej i wsparcie w zaplanowaniu zmiany podczas rozmowy poobserwacyjnej.

Paneliści mogli zapoznać się z procedurą DAN na 4 spotkaniach, które prowadzili: Monika Szałajko, Piotr Miler z Krystyną Lampowską, Anna Ptak i Beata Korbak. Nasi goście stwierdzili, że nagranie lekcji, następnie jej obejrzenie, pokazuje, co wyszło dobrze, a nad czym trzeba popracować. Obserwacja lekcji przez koleżanki może pomóc w doskonaleniu warsztatu pracy. Można wymienić się doświadczeniami, podzielić pomysłami. Wspólne omawianie fragmentu lekcji to wspieranie się, doradzanie, wymiana pomysłów, ale nie ocenianie.

Goście dostrzegli, że nauczyciele współpracują w grupach Pomocnych Przyjaciół, analizują proces nauczania i doskonalą go przy wykorzystaniu nagrywanych fragmentów lekcji. W szkole panuje atmosfera sprzyjająca doskonaleniu w zakresie „dobrego nauczania”. Nauczyciele to dobrzy praktycy. Wzmacniają się i motywują pozytywnie, szukając mocnych stron w swojej pracy.

4. Szkolne projekty, czyli praktyka dobrego działania

W trakcie panelu zaprezentowaliśmy 3 projekty.

1. Debatę Oxfordzką „Czy szkole potrzebny jest patron?” przygotowaną przez Halinę Roslan;
2. „UNICEF – marzenia dzieci świata” – przedstawienie przygotowane przez Grażynę Śmierzewską i Dorotę Grundkowską;
3. „Wszystkie Kolory Świata” – prezentację przygotowaną przez Małgorzatę Statkiewicz i Dorotę Skorupską

Pierwszy z projektów zachwyił merytoryką, perfekcyjnym przygotowaniem uczniów i doskonałą kulturą słowa w ich wykonaniu. Drugi zaś był metaforycznym przedstawieniem ogólnoswiatowych problemów, realizacją zadań wychowawczych skupionych wokół patrona szkoły. Dzieci świetnie się bawiły, przedstawiając swoje marzenia. Ostatni z projektów związany był z naszymi wcześniejszymi działaniami. Kiedy każda z klas wykonała laleczkę – przedstawicielkę wybranego kraju, odbyła się aukcja, podczas której sprzedano wszystkie „dzieła” dzieci. Uzyskaną kwotę (ponad 3000 zł) szkoła wpłaciła na rzecz dzieci z północnego Konga z przeznaczeniem na szczepionki ratujące życie. W trakcie panelu zaprezentowano sposób wykonania przykładowej laleczki, co wzbudziło duże zainteresowanie i sympatię gości.

Pierwsi w Polsce – O programie SUS w koszalińskiej trzynastce – cd.

5. Cele „susowskie”, czyli działanie wspólnym frontem

Kolejnym punktem panelu była prezentacja zespołów zadaniowych prowadzonych przez Małgorzatę Czerwonkę i Małgorzatą Statkiewicz, które przedstawiły wnioski z realizowanych w ostatnich latach celów. Pierwszy z nich brzmiał: **„Dzięki stosowaniu wybranych elementów OK rośnie liczba świadomie uczących się i uczonych”**. Nauczyciele naszej szkoły pogłębiali wiedzę o strategiach OK w trakcie realizacji projektu RUN, brali udział w konferencjach dotyczących OK organizowanych przez CEO oraz w panelach i spotkaniach regionalnych, prowadzili działania w projekcie Laboratorium, analizowali nagrywane fragmenty lekcji ze szczególnym uwzględnieniem strategii OK (działania grup PP). Wnioski płynące z efektów działań nad tym celem pozwoliły stwierdzić, że ocenianie kształtujące daje uczniom skuteczne narzędzie samokontroli i samooceny, pozwala świadomie odnosić się do podanych kryteriów. Podkreślić należy, że wszyscy nauczyciele naszej szkoły pracują, stosując elementy oceniania kształtującego, co przynosi wiele korzyści zarówno uczniom, jak i całej społeczności szkolnej.

Drugim celem zaprezentowanym podczas panelu były działania związane z patronem szkoły, mianowicie: „Cała społeczność szkolna włącza się w działalność na rzecz UNICEF-u – patrona szkoły”. Możemy być dumni z takich działań, jak: „Gwiazdka dla Afryki”, „Adopcja na odległość”, „UNICEF – marzenia dzieci świata” czy udziału w święcie szkoły w Bielanie Wrocławskich. Spora grupa nauczycieli i uczniów zaangażowała się w działania związane z patronem szkoły. Sprzedano kilogramy ciast, aby zgromadzić fundusze na rzecz potrzebujących dzieci, przeprowadzono wiele konkursów uświadamiających uczniom ogólnoswiatowe problemy ich rówieśników. Zainteresowano Radę Rodziców, która wspierała organizatorów konkursów, fundując nagrody dla zwycięzców. Cieszy nas fakt, że wśród uczniów wzrosła wiedza na temat praw dziecka, pojawiło się wielu chętnych chcących nieść pomoc potrzebującym. Wiemy, że posiadanie przez szkołę patrona może zbudować w całej społeczności szkolnej poczucie sensownie niesionej pomocy.

6. World Cafe – dyskusja w prawie kawiarnianej atmosferze

Na zakończenie grono nauczycielskie w komplecie, przedstawiciele kuratorium, rodzice, uczniowie oraz goście spotkali się w niezobowiązującej atmosferze, w otoczeniu pięknej zastawy, poszukując kreatywnych rozwiązań, ciekawych pomysłów dotyczących wybranych zagadnień. Uczestnicy dyskusji, siedząc przy czteroosobowych stolikach (każdy stół miał swojego gospodarza), rozmawiali przez 15 minut, a po upływie tego czasu zmieniali miejsce i przenosili się do kolejnego, wybranego stolika z nowym tematem dyskusji. Gospodarze stolików za każdym razem streszczali nowym uczestnikom przebieg dotychczasowej dyskusji, po czym była ona kontynuowana w nowym składzie, spisywana na „obrusach” a na zakończenie omówiona na forum. Do tej dyskusji wybraliśmy tematy dotyczące: roli i skuteczności informacji zwrotnej na poziomie uczeń - nauczyciel, korzyści, jakie daje przedstawianie celów lekcji w języku uczniów, znaczenia idei posiadania przez szkołę patrona oraz umiejętności metakognitywnych.

Nauczyciele i goście panelu w ZS nr 13 (fot. Arch. ZS 13)

Pierwsi w Polsce – O programie SUS w koszalińskiej trzynastce – cd.

Końcowym akcentem panelu było złożenie na ręce dyrektora szkoły, pana Jacka Steca, w obecności Zachodniopomorskiego Wicekuratora Oświaty, pana **Krzysztofa Rembowskiego** i dyrektora Wydziału Edukacji Urzędu Miejskiego w Koszalinie, pana **Krzysztofa Stobieckiego**, certyfikatu potwierdzającego stosowanie procedur podnoszenia jakości pracy szkoły i nowoczesnego zarządzania placówką.

7. Podsumowanie, czyli co panelista chciałby zapamiętać po wizycie w naszej szkole?

Nasi goście po wizycie udzielili nam informacji zwrotnej w postaci refleksji, wniosków, pytań zadawanych w oficjalnych i pozakulisowych rozmowach. Z dumą możemy powołać się na ich opinie. Wielu z naszych panelistów stwierdziło, że:

- szkoła stosuje procedury SUS,
- na lekcjach wykorzystuje metody aktywizujące,
- nauczyciele stanowią zgrany zespół, wspierający się wzajemnie,
- stosują w swojej pracy DAN, która to procedura umożliwia ciągły rozwój zawodowy.

„Nauczyciele pracują nowatorskimi metodami, szukając nowych rozwiązań, rozwijają się, uczą się od siebie nawzajem.”

„Szkoła w świadomy sposób uczestniczy w SUS, rozwija się i chce ulepszać swoje metody pracy, zespół nauczycieli jest gronem, które się wspiera i dąży do osiągnięcia wspólnych celów”. - Takie opinie usłyszeliśmy i traktujemy je nie tylko jako pochwały, ale – przede wszystkim – jako potwierdzenie, że kroczymy dobrą drogą i zmierzamy w odpowiednim kierunku.

Co jeszcze paneliści chcieliby zapamiętać z wizyty w naszej szkole? Wskazywali na zaangażowanie całej społeczności szkolnej oraz atmosferę sprzyjającą nowym pomysłom. Podkreślali, że uczniowie dobrze się czują w szkole, mają świadomość uczenia się oraz otrzymują wsparcie od nauczycieli.

Podczas panelu w ZS nr 13 w Koszalinie (fot. Arch. ZS 13)

Przedstawicielka i trenerka CEO w Warszawie, Laura Piotrowska, tak przedstawiła swoje wrażenia po panelu: „Wielkie brawa dla szkoły, do której odwiedzenia zapraszam wszystkie nauczycielki i nauczycieli. Jestem przekonana, że każdy, kto będzie chciał zobaczyć, jak wygląda dobre nauczanie i uczenie się, może umówić się w szkole na spotkanie. Może zobaczyć, jak w tej szkole nauczyciele prowadzą lekcje i przekonać się, że zmiany nie przychodzą same, ale są wynikiem ciężkiej pracy, zaangażowania i wiedzy”.

I na zakończenie: Przyświeca nam myśl o ciągłym rozwoju i doskonaleniu w „dobrym uczeniu”. Choć to trudny i wyczerpujący proces, to jesteśmy świadomi wyzwań, jakie stawia przed wszystkimi zaangażowanymi w edukację współczesny świat. Nadal będziemy wykorzystywać kreatywnie swój potencjał, zgodnie z misją naszej szkoły, która brzmi: „Stajemy się coraz lepsi, aby coraz lepsi mogli być nasi uczniowie”.

Beata Korbak - nauczycielka języka polskiego ZS nr 13 w Koszalinie

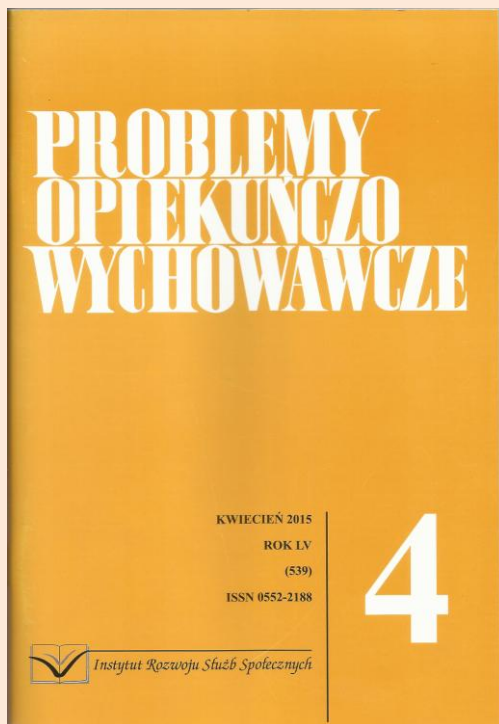
Ważny problem: Jak rozwijać talenty uczniów i wychowanków?

Problem diagnozowania i rozwijania talentów uczniów jest szczególnie ważny dla nauczycieli oraz szkoły. Podjęła go Agnieszka Rowicka [2015] w ciekawym artykule pt. *Rozwój talentów wychowanków metodą tutoringu*. Ten artykuł jest interesujący i ważny, bo przedstawia sposoby rozwijania talentów u wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych. Akcentuje znaczenie nowoczesnego doradztwa, czyli tutoringu. Warto przeczytać i wykorzystać.

Ponadprzeciętność

Pięknym i cennym darem natury jest talent. Jest zdolnością wyjątkową, nieprzeciętną. Trzeba go traktować z należytą uwagą i wręcz wyjątkowo. Potocznie „talent” – to słowo, które określa ponadprzeciętne, wyjątkowe zdolności i umiejętności, które posiadają wybitni ludzie. Autorka przypomina, że precyzyjne zdefiniowanie tego pojęcia stanowi jednak problem, bo w literaturze istnieje wiele koncepcji talentu oraz charakterystyk osób go posiadających.

Pojęcie „talent” w pedagogice ludzkich zdolności i kreatywności, jest często definiowany - jako uzdolnienia specjalne i zdolności kierunkowe oraz łączony z twórczością. Wiesława Limont [2010] w swej książce o rozwijaniu uczniów zdolnych pt. *Uczeń zdolny. Jak go rozpoznać i jak z nim pracować?* - definiuje talent jako: „takie właściwości jednostki, które pozwalają na uzyskanie wysokich osiągnięć w konkretnej dziedzinie aktywności, np. matematyce, muzyce czy plastyce”. To jest interesujące podejście.

„Problemy Opiekunco-Wychowawcze” – okładka nr 4/2015 (fot. Arch. IP CEN)

Pokolenie wyzwań

Powszechnie dziś wskazuje się, że życie w cyfrowej epoce jest wymagające. Wskazuje na to wielu autorów piszących o edukacji i wyzwaniach naszych czasów. Takim ważnym i trudnym wyzwaniem jest tworzenie szans rozwoju, usamodzielnienia się oraz **osiągnięcia sukcesu** w pracy i życiu, wychowankom placówek opiekuńczo-wychowawczych. Właśnie o tym jest ten artykuł.

Ważny problem: Jak rozwijać talenty uczniów i wychowanków? – cd.

Prawdą jest to, co napisała ww. autorka, że współczesny świat stawia przed młodym pokoleniem niezwykle wysokie wymagania niemalże we wszystkich sferach życia. Stwierdziła na wstępie, że: „Na to mogą liczyć przede wszystkim **osoby szczególnie utalentowane**, objęte specjalnym programem edukacyjnym dla uczniów zdolnych, wsparte fachowym warsztatem pedagogów, a także – co jest niezwykle istotne – przyjaznym środowiskiem domowym (...)” [Rowicka 2015]. Przecież to prawda, że:

➔ *Współczesny świat stawia przed młodym pokoleniem niezwykle wysokie wymagania w postaci solidnego wykształcenia i kreatywności niemalże we wszystkich sferach życia.* [Agnieszka Rowicka 2015]

Przyszłość wychowanków

Placówki opiekuńczo-wychowawcze opiekują się specyficzną grupą dzieci i młodzieży.... Takich widoków na przyszłość z reguły pozbawieni są podopieczni placówek opiekuńczo-wychowawczych, stanowiący **specyficzną grupę zaniedbanych** wychowawczo młodych ludzi, z olbrzymimi deficytami rozwojowymi i zaległościami w nauce, jednokrotnie nieposiadający zasad moralnych, wzorów osobowych, wartości, priorytetów życiowych” [Rowicka 2015].

Poważnym problemem edukacji jest pomoc i wspieranie talentów dzieci tych placówek. Trudna sytuacja dzieci w tych placówkach nie powinna jednak przekreślać ich szans rozwojowych. Stąd cenne jest to, że autorka zajmuje się tym problemem i proponuje **sposoby rozwijania talentów** u tych wychowanków. Bo przecież nierzadko w tych placówkach też są utalentowane, szczególnie zdolne i ambitne dzieci.

Powszechność talentu

Pojęcie ludzkiego talentu zmienia się. Dziś ujmujemy sprawę nieco inaczej. Agnieszka Rowicka [2015] ukazując szanse i zagrożenia rozwijania talentów wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych, wskazuje, że autorzy różnych książek o ludzkich talentach oraz nowej strategii zarządzania talentami – twierdzą, że **talent ma każdy z nas**, tj. ma taką „specjalną umiejętność” albo „wybitne zdolności umysłowe” W tym ujęciu każdy człowiek jest jakoś utalentowany.

Potoczne rozumienie ludzkiego talentu - jako czegoś wyjątkowego, nieprzeciętnego i rzadko spotykanego – coraz częściej się kwestionuje. Zwolennicy Teorii Inteligencji Wielorakich Howarda Gardniera oraz neurodydaktycy, opierając się o badania nt. funkcjonowania ludzkiego mózgu, stwierdzają, że obecnie z całą pewnością wiemy, że **każdy posiada jakiś talent**. Autorka [2015] tego artykułu to konkretyzuje i twierdzi, że chodzi tu o – zbiór talentów, nawet jeśli nie są one o wybitnym charakterze. Stąd też aktualnie talent definiuje się jako: „każdy **powtarzający się wzorzec myślenia**, odczuwania i zachowania, który może znaleźć pożyteczne zastosowanie. Z pewnością warto to przemyśleć!

Podmiotowe traktowanie domaga się ujawniania ich talentów. Być może tajemnica osiągania wysokich osiągnięć i szkolnych sukcesów uczniów tkwi właśnie w traktowaniu każdego z nich, jak zdolnego człowieka. Podmiotowe traktowanie każdego ucznia, niezależnie od jego obecnego postępowania, oraz obdarowanie go faktycznym **szacunkiem i zaufaniem** sprzyja pogłębianiu wiary w swoje możliwości i poczucia własnej wartości. Pewnie rację miał wielki Albert Einstein mówiąc, że:

➔ *Każdy jest geniuszem. Ale jeśli zaczniesz oceniać rybę pod względem jej zdolności wspinania się na drzewa, to przez całe życie będzie myślała, że jest głupia.* (Albert Einstein)

Ważny problem: Jak rozwijać talenty uczniów i wychowanków? – cd.

Potrzeba rozwijania talentów

Pożyteczną metodą w pracy nad uzdolnieniami i talentami uczniów jest tutoring. Rozwija się w naszej edukacji szkolnej i akademickiej. Jego znaczenie i możliwości wykorzystania w edukacji scharakteryzowano w artykule pt. **Tutoring w szkole, czy dobre doradztwo?** [Sawiński 2014]. Ukazuje też m.in. cechy dobrego doradcy – tutora. Artykuł upowszechniono niedawno w miesięczniku „Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze”. Warto przeczytać!

Pewnie wielu z nas rozumie, że dobry nauczyciel i przyjazny (nowoczesny) doradca (tutor) opiera swoje działania na zaufaniu. A **budowanie zaufania** – twierdzi ww. autorka – należy rozpocząć od pierwszych spotkań, bowiem stanowi jedną z podstawowych więzi międzyludzkich i od jego poziomu zależy powodzenie procesu współdziałania. Nie jest to oczywiście łatwe zadanie.

Praca z wychowankami placówek opiekuńczo-wychowawczych powinna bezwzględnie uwzględnić różne sytuacje, często traumatyczne przeżycia z dzieciństwa, patologie w rodzinie, brak zaspokojonych potrzeb. Zazwyczaj są **to dzieci pozbawione wiary** co do własnych możliwości, nieufne nie tylko w stosunku do innych osób, ale także do siebie. Co więcej, takie przejścia przekładają się na ograniczona ufność do całego świata i swojego życia [Rowicka 2015].

Prawdziwy wychowawca

Prawdziwy wychowawca, jak i dobry tutor - to ten, który potrafi wspierać indywidualny rozwój ucznia czy wychowanka. Rozpoczyna pracę od zdobycia zaufania, które jest fundamentem wychowania - wywierania wpływu na inną osobę. Dobry tutor powinien:

1/ słuchać

2/

3/

4/

Pierwszym i bardzo poważnym jego zadaniem jest **zdobyć zaufanie ucznia (wychowanka)**. Zdaniem Agnieszki Rowickiej [2015] - tutor musi przede wszystkim być:

1/ prawdziwy, czyli nieudający kogoś, kim nie jest; mający świadomość, że nie jest doskonały;

2/ uczciwy, czyli mówiący prawdę w sposób zgodny z zasadami wzajemnego poszanowania;

3/ spójny, czyli niemający wewnętrznych konfliktów;

4/ obecny ciałem i umysłem, czyli poświęcający podopiecznemu całą swoją uwagę;

5/ pogodny i z poczuciem humoru, czyli sprzyjający zmniejszaniu granic między stronami;

6/ wiarygodny, czyli zawsze dotrzymujący słowa i wywiązujący się z umów.

➔ Powyższy artykuł faktycznie warto przeczytać i głębiej przemyśleć oraz wykorzystać w szkole!

1. LIMONT W., *Uczeń zdolny. Jak go rozpoznać i jak z nim pracować?* Sopot: Wydaw. GWP, 2010.

2. ROWICKA A., *Tutoring nową jakością w pracy w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.* [w:] J. BAŁACHOWICZ, A. ROWICKA (red.), *Nowoczesny wychowawca – tutor, mentor, coach.* Warszawa: WSP TWP, 2013.

3. ROWICKA A., *Rozwój talentów wychowanków metodą tutoring.* „Problemy O-W” 2015 nr 4, s. 28-40.

4. SAWIŃSKI J. P., *Tutoring w szkole, czy dobre doradztwo?* „Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze” 2014 nr 4, s. 16-19.

Dzień Nauczyciela

Z okazji zbliżającego się Dnia Edukacji Narodowej - wszystkim nauczycielom, wychowawcom, dyrektorom szkół i placówek oświatowych oraz pracownikom i przyjaciółom szkolnej i przedszkolnej edukacji, składamy najlepsze życzenia ciekawej i skutecznej pracy, dużo zdrowia i osobistego szczęścia, wspaniałego samopoczucia na co dzień, pomyślności, wytrwałości i odporności oraz dużo, bardzo dużo, radości i zadowolenia z pracy z dziećmi, młodzieżą i dorosłymi.

Bratki (fot. www.facebook.pl)

- Redakcja „Nauczycielskiej Edukacji”

Wiersz o nauczycielach - Lidia Nowosad „Nauczyciele”

Wypuszczamy w świat
przeobrażone ukształtowane
barwne motyle

Niech lecą wysoko
zdobywając kolejne szczyty

Zapisujemy radami
i mądrościami tablice życia
młodych pokoleń

Niech służą im pomocą
w dalszym wędrowaniu

Ukazujemy ład i porządek
współistniejącego

otaczającego świata

Niech będzie zawsze
przykładem niezwyklej harmonii

Nie oczekując na wdzięczność
wypełniamy powołanie
służące kolejnym pokoleniom
młodych ludzi
pobudzamy do rozwoju
odkrywamy talenty
mobilizujemy do działań
kształtujemy osobowość
aktywizujemy społecznie ...

Wystarcza nam radość i satysfakcja

Ciekawa książka: Magdalena CZUB, Joanna MATEJCZUK, *Rozwój społeczno-emocjonalny w pierwszych sześciu latach życia. Perspektywa jednostki, rodziny i społeczeństwa* - 2015

Rozwój jest naturalną cechą istot żywych. Przedmiotem badań biologii i wielu innych nauk. Książka *Rozwój społeczno-emocjonalny w pierwszych sześciu latach życia. Perspektywa jednostki, rodziny i społeczeństwa* - autorstwa Magdaleny Czub i Joanny Matejczuk – jest opracowaniem przedstawiającym cechy wczesnego rozwoju społeczno-emocjonalnego dziecka. Zainteresuje rodziców, nauczycieli, studentów i psychologów. Pomoże zrozumieć potrzeby małego człowieka i pomóc mu w rozwoju.

Rozumienie potrzeb dziecka

Rozwój społeczno-emocjonalny dziecka przedstawiono z uwzględnieniem szerokiego kontekstu społecznego, w którym rozwój ten zachodzi. Treści tej publikacji mogą **pomóc rodzicom, nauczycielom, studentom, pedagogom, psychologom i innym**, w lepszym zrozumieniu potrzeb małych dzieci oraz prawidłowości ich rozwoju.

Rozumienie potrzeb małych dzieci i prawidłowości ich rozwoju jest niezbędne w pracy nauczycieli wychowania przedszkolnego oraz edukacji wczesnoszkolnej. „Głównym zamysłem autorek jest wypełnienie luki dotyczącej kompetencji społeczno-emocjonalnych w publikacjach odnoszących się do funkcjonowania i rozwoju dzieci we wczesnym i średnim dzieciństwie oraz wprowadzenie do świadomości społecznej wagi i znaczenia **mechanizmów wczesnego rozwoju** społeczno-emocjonalnego” [4].

Rozwój emocjonalny dziecka

Rozwój emocjonalny dziecka w pierwszych latach życia ma ogromny wpływ na jego przyszłość. Od narodzin (a nawet jeszcze w okresie prenatalnym), poprzez pierwsze lata życia, **jakość środowiska**, w którym rozwija się i uczy oraz relacji z dorosłymi i opiekunami - wyznacza kierunek dalszego rozwoju oraz kładzie podwaliny pod funkcjonowanie emocjonalne i społeczne [4].

Rozumienie ogromnego znaczenia naszych emocji jest potrzebne nie tylko nauczycielom wychowania przedszkolnego i edukacji wczesnoszkolnej, ale także nauczycielom klas wyższych. Warto pytać: ***Jak na lekcjach biologii stymulować dobre emocje?*** [3] – i oczywiście poszukiwać dobrych odpowiedzi. Artykuł ten jest upowszechniony w czasopiśmie „Biologia w Szkole”.

Relacje dziecka z innymi

Rolę rozwoju dziecięcych emocji przedstawia także niedawno wydana książka Ewy Łukowskiej [2] pt. ***Emocje w przedszkolu. Problemy wychowawcze. Trudne sytuacje.*** Tę publikację także warto poznać.

Relacje dziecka z innymi osobami i otoczeniem kształtują się stopniowo oraz zależą od jakości środowiska. Zdaniem autorek ww. książki „Do najważniejszych wyzwań stojących przed dziećmi w tym okresie należy **stworzenie bezpiecznej relacji** z drugim człowiekiem, pogodzenie własnej woli z wolą innych ludzi czy znalezienie sposobów na przejawianie inicjatywy zgodnie z własnymi pragnieniami i z normami społecznymi. Jest to wielkie wyzwanie z perspektywy rodziców, ale także całego społeczeństwa” [4].

Ciekawa książka: Magdalena CZUB, Joanna MATEJCZUK, *Rozwój społeczno-emocjonalny w pierwszych sześciu latach życia. Perspektywa jednostki, rodziny i społeczeństwa* - 2015 – cd.

Rozdziały publikacji

Rozdziały książki omawiają następującą problematykę:

- 1/ teoretyczne ramy ujmowania zjawisk rozwojowych,
- 2/ złożoności definiowania kompetencji społecznych i emocjonalnych,
- 3/ znaczenie wczesnego rozwoju społeczno-emocjonalnego dla dalszego funkcjonowania jednostki,
- 4/ środowiskowe uwarunkowania rozwoju w tym obszarze,
- 5/ znaczenie kompetencji opiekuńczych i wychowawczych dorosłych,
- 6/ przebieg rozwoju procesów regulacji emocji i funkcjonowania społecznego od urodzenia do końca okresu przedszkolnego [1,4].

Rozszerzeniem problematyki potrzeb małych dzieci i prawidłowości ich rozwoju są prezentowane rezultaty badań przeprowadzonych przez IBE w Warszawie. Rozdział zawierający omówienie wyników projektu badawczego realizowanego przez Instytut Badań Edukacyjnych w latach 2013/2014, jest poświęcony zbieraniu danych na temat funkcjonowania społeczno-emocjonalnego małych dzieci w Polsce [4]. Warto przeczytać! (JPS)

-
1. CZUB M., MATEJCZUK J., *Rozwój społeczno-emocjonalny w pierwszych sześciu latach życia. Perspektywa jednostki, rodziny i społeczeństwa*. Warszawa: Wydaw. IBE, 2015.
 2. ŁUKOWSKA E. (red.), *Emocje w przedszkolu. Problemy wychowawcze. Trudne sytuacje*. Warszawa: Wydaw. Raabe, 2014.
 3. SAWIŃSKI J. P., *Jak na lekcjach biologii stymulować dobre emocje?* „Biologia w Szkole” 2014 nr 3, s. 18-22.
 4. [www.eid.edu.pl/informacja prasowa/Rozwój społeczno-emocjonalny w pierwszych sześciu latach życia. Perspektywa jednostki, rodziny i społeczeństwa](http://www.eid.edu.pl/informacja prasowa/Rozwój_społeczno-emocjonalny_w_pierwszych_sześciu_latach_życia._Perspektywa_jednostki,_rodziny_i_społeczeństwa_-_darmowy_poradnik_od_IBE) - darmowy poradnik od IBE.

Nowości wydawnicze: Metodyka nauczania poszczególnych przedmiotów – Zestawienie bibliograficzne cz. I

1. Arkusze - **Arkusze maturalne z matematyki dla poziomu podstawowego** / Dorota Masłowska [et al.]. - Toruń : "Aksjomat", 2014. - 140 s. : il. ; 30 cm Matematyka - ćwiczenia i zadania dla szkół ponadgimnazjalnych; Matura (2015-) Sygn. 239511, czyt.239510
2. BEMMERLEIN, Georg - **Mandale do dekoracji klasy** / George Bemmerlein. - Wyd. 3. - Kraków : "WiR", 2007. - Skoroszyt (50 k.) : il. ; 31 cm Arteterapia; Wychowanie estetyczne - metody; Mandala - stosowanie – nauczanie Sygn. 239478, 239479
3. BIERNACKA-DRABIK, Maria - **Nowe lekcje z lekturą** / Maria Biernacka-Drabik. - Wwa : "Stentor", 2010. - 85 s. ; 26 cm Lektura szkolna; Język polski - nauczanie - gimnazja - sprawdziany i testy Sygn. 239524, 239525, czyt.239523

Nauczyciele uczestnicy konferencji „Agresja i przemoc rówieśnicza” poznają nowości wydawnicze (fot. AP)

4. BOGDANOWICZ, Marta - **Metoda Dobrego Startu we wspomaganiu rozwoju, edukacji i terapii pedagogicznej** / Marta Bogdanowicz. - Wyd. 1. poszerz. - Gdańsk : "Harmonia Universalis", 2014. - 278, [1] s. : il. kolor. ; 24 cm Metoda Dobrego Startu; Dziecko - rozwój psychofizyczny - korekcja - metody; Gry i zabawy – stosowanie – nauczanie Sygn.239435, czyt.239434
5. CIEŚLAK, Małgorzata - **Gry i zabawy dla dzieci** / Małgorzata Cieślak ; il. Joanna Zagner-Kołat. - Wwa : "Nasza Księgarnia", 2013. - 332, [4] s. : il. ; 22 cm Gry i zabawy – poradnik Sygn. 239507
6. Doskonaliśmy - **Doskonaliśmy warsztat pisarski w gimnazjum : scenariusze lekcji, ćwiczenia, testy** / [aut.] Anna Brodowska [et al.]. - Wwa : Raabe, cop. 2012. - 119 s. : il. ; 30 cm Język polski - nauczanie - gimnazja - scenariusze zajęć; Język polski - nauczanie - gimnazja – sprawdziany i testy; Język polski - stylistyka - nauczanie – gimnazja Sygn. 239421, czyt.239420

**Nowości wydawnicze: Metodyka nauczania poszczególnych przedmiotów
– Zestawienie bibliograficzne cz. I**

7. Dziedziny - **Dziedziny kształcenia w klasach I-III** / red. nauk. Marzenna Magda-Adamowicz, Lidia Kataryńczuk-Mania. - Wwa : Wydaw. Akad. "Żak" Jacek Śnieciński, 2013. – 269 s. : il. ; 24 cm Nauczanie początkowe - metody; Nauczanie zintegrowane – metody *Sygn. czyt.*239623
8. Edukacja - **Edukacja obywatelska w działaniu** / red. Anna Kordasiewicz i Przemysław Sadura ; [aut. Malcolm Ball et al.]. - Wwa : "Scholar", cop. 2013. - 374, [1] s. : il. ; 21 cm Społeczności lokalne; Społeczeństwo obywatelskie; Wychowanie obywatelskie; Demokracja uczestnicząca *Sygn. 239625, czyt.*239624
9. FABISIAK-MAJCHER, Agnieszka - **Analiza i synteza wzrokowa** / Agnieszka Fabisiak-Majcher, Marta Korendo, Elżbieta Ławczys. - Kraków : "WiR", 2008. - Teka (broшуra, 47, [5] k. luzem) : il. (gł. kolor.) ; 31 cm Język polski - nauczanie początkowe; Czytanie - ćwiczenia i zadania; Język polski - nauczanie - przedszkola; Czytanie - nauczanie – metody *Sygn. 239403*
10. FABISIAK-MAJCHER, Agnieszka - **Kategoryzacja** / Agnieszka Fabisiak-Majcher, Marta Korendo, Elżbieta Ławczys. - Kraków : "WiR", 2008. - Teka (broшуra, 49, [2] k. luzem) : il. kolor. ; 31 cm Język polski - nauczanie początkowe; Czytanie - ćwiczenia i zadania; Język polski - nauczanie - przedszkola; Czytanie - nauczanie – metody *Sygn. 239404*
11. FABISIAK-MAJCHER, Agnieszka **Myślenie przyczynowo-skutkowe** / Agnieszka Fabisiak-Majcher, Marta Korendo, Elżbieta Ławczys. - Kraków : "WiR", 2012. - Teka (broшуra, 40 k. luzem) : il. kolor. ; 31 cm Język polski - nauczanie początkowe; Czytanie - ćwiczenia i zadania; Pisanie - ćwiczenia i zadania; Pisanie - nauczanie - metody; Język polski - nauczanie - przedszkola; Czytanie - nauczanie – metody *Sygn. 239405*
12. FABISIAK-MAJCHER, Agnieszka - **Szeregi i sekwencje** / Agnieszka Fabisiak-Majcher, Marta Korendo, Elżbieta Ławczys. - Kraków : "WiR", 2008. - Teka (broшуra, 48, [12] k. luzem) : il. (gł. kolor.) ; 31 cm Język polski - nauczanie początkowe; Czytanie - ćwiczenia i zadania; Pisanie - ćwiczenia i zadania; Pisanie - nauczanie - metody; Język polski - nauczanie - przedszkola; Czytanie - nauczanie – metody *Sygn. 239407*
13. FIAŁKOWSKA, Katarzyna - **Matura 2015 : ćwiczenia z języka polskiego : poziom podstawowy i rozszerzony** / Katarzyna Anna Fiałkowska. - Toruń : "Aksjomat", cop. 2014. - 171 s. : il. (w tym kolor.) ; 24 cm Język polski - ćwiczenia i zadania dla szkół ponadgimnazjalnych; Matura (2015-) *Sygn. B-62493, czyt.*B-62492
14. FIAŁKOWSKA, Katarzyna - **Matura 2015 : wokół tekstów kultury** / Katarzyna Anna Fiałkowska, Elżbieta Kruszyńska. - Wwa : "Stentor", cop. 2014. - 72 s. : il. ; 30 cm Język polski - ćwiczenia i zadania dla szkół ponadgimnazjalnych; Matura (2015-) *Sygn. 239504, czyt.*239503
15. Gramatyka - **Gramatyka dla gimnazjalistów : scenariusze lekcji, ćwiczenia, testy** / [aut.] Anna Brodowska [et al.]. - Wwa : Raabe, cop. 2012. - 121 s. : il. ; 30 cm Język polski - nauczanie - gimnazja - scenariusze zajęć; Język polski - nauczanie - gimnazja – sprawdziany i testy; Język polski - gramatyka - nauczanie – gimnazja *Sygn. 239430, czyt.*239429
16. GUŚPIEL, Maria - **Piosenki do śpiewania i zabaw w muzyka, poetę, malarza : poradnik metodyczny dla nauczycieli kształcenia zintegrowanego** / Maria Guśpiel, Jerzy Dyląg. - Kraków : "ZamKor", 2007. - 104 s. : il. ; 30 cm + 2 dyski optyczne (CD-ROM) Nauczanie początkowe - metody - poradnik; Piosenka dziecięca polska - 21 w. - melodia z tekstem podłożonym; Piosenka dziecięca polska - 21 w. - dokument dźwiękowy; Nauczanie zintegrowane - metody - poradnik; Piosenka - stosowanie - nauczanie – poradnik *Sygn. czyt.*239502
17. Historia - **Historia ludzi, historia dla ludzi : krytyczny wymiar edukacji historycznej** / red. Iwona Chmura-Rutkowska, Edyta Głowacka-Sobiech, Izabela Skórzyńska ; [aut. Mariusz Ausz et al.]. - Kraków : "Impuls", 2013. - 569 s. : il. ; 24 cm Świadomość narodowa; Podręczniki szkolne - tematyka; Historia - nauczanie - metody; Historia – nauczanie - Polska; Historia - nauczanie - Europa; Historia - nauczanie - Stany Zjednoczone; Nauczyciele historii - szkolenie – Polska *Sygn. czyt.*239566

**Nowości wydawnicze: Metodyka nauczania poszczególnych przedmiotów
– Zestawienie bibliograficzne cz. I**

18. KIEPIELA-KOPEREK, Aneta - **Głoska, sylaba, słowo : scenariusze grupowych zajęć logopedycznych dla dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym** / Aneta Kiepiela-Koperek. - Gdańsk : "Harmonia", 2014. - 170, [2] s. : il. ; 29 cm Język polski - wymowa - nauczanie - przedszkola - scenariusze zajęć; Mowa – korekcja - metody - przedszkola - scenariusze zajęć; Logopedia - ćwiczenia i zadania; Język polski - wymowa – nauczanie początkowe - scenariusze zajęć; Mowa - korekcja - metody - nauczanie początkowe Sygn. 239427, 239428, czyt.239426
19. KLAMAN, Tomasz - **Piosenki - perełki : zabawy z muzyką dla dzieci** / Tomasz Kłaman. - Gdańsk : "Harmonia", 2013. - 23, [1] s. : il. kolor. ; 24 cm + dysk optyczny (CD-ROM) Rytmika - nauczanie - przedszkola; Piosenka dziecięca polska - 21 w. - melodia z tekstem podłożonym i funkcjami harmonicznymi; Muzyka - nauczanie - przedszkola; Muzyka - nauczanie początkowe; Piosenka dziecięca polska - 21 w. - dokument dźwiękowy; Rytmika - nauczanie początkowe Sygn. 239486, 239487, czyt.239485
20. KUCHNIK, Marta - **Dziecięce opowiadki : czytanie ze zrozumieniem oraz ćwiczenia utrwalające prawidłową wymowę głosek zębowych** / Marta Kuchnik. - Kraków : "WiR", 2013. - Skoroszyt (46 k.) : il. ; 31 cm Język polski - nauczanie początkowe; Język polski - wymowa - ćwiczenia i zadania; Dysleksja i dysgrafia - ćwiczenia i zadania; Czytanie ze zrozumieniem - ćwiczenia i zadania; Logopedia – ćwiczenia i zadania; Język polski - nauczanie - przedszkola; Mowa - korekcja - ćwiczenia i zadania Sygn. 239390, 239391
21. KUSZA, Agnieszka - **W świecie baśni : scenariusze przedstawień teatralnych dla młodzieży** / Agnieszka Kusza, Dagna Ślepowrońska. - Kielce : Wydaw. Pedag. ZNP, cop. 2013. - 188 s. ; 21 cm Teatr dziecięcy i młodzieżowy - teksty; Scenariusze imprez szkolnych Sygn. 238525, 238526, czyt.238524
22. LOUY, Richard - **Ostatnie dziecko lasu** / Richard Louv ; [tł. Anna Rogozińska]. - Wwa : "Relacja", 2014. - 371, [61] s. ; 21 cm Edukacja ekologiczna; Zielona szkoła; Silwoterapia; Talasoterapia; Dziecko - a środowisko człowieka; Środowisko człowieka - a dziecko; Przyroda – popularyzacja Sygn. 239539, 239540
23. Metodyka - **Metodyka nauczania ortografii : zestaw ćwiczeń i zasad ortograficznych dla uczniów klas 1-3** / [aut.] Alicja Tanajewska [et al.]. - Gdańsk : "Harmonia", 2014. - 215 s. : il. ; 24 cm Język polski - pisownia - ćwiczenia i zadania dla szkół podstawowych; Język polski - pisownia – nauczanie - szkoły podstawowe; Język polski - nauczanie początkowe – metody Sygn. 239437, 239438, czyt.239436
24. MICHALEC, Katarzyna - **Ekologiczne opowiadania z ćwiczeniami** / Katarzyna Michalec. - Kraków : "WiR", 2013. - Skoroszyt (46 k.) : il. ; 31 cm Edukacja ekologiczna - nauczanie początkowe – scenariusze zajęć; Edukacja ekologiczna – przedszkola n- scenariusze zajęć Sygn. 239472, 239473
25. MICKIEWICZ, Janina - **Dysleksja rozwojowa : podstawy diagnozy i terapii** / Janina Mickiewicz. - Toruń : "Dom Organizatora", 2011. - 197, [1] s. : il. ; 24 cm Czytanie - korekcja; Pisanie - korekcja; Niepowodzenia szkolne - psychologia; Dziecko - rozwój psychofizyczny - korekcja; Dysleksja i dysgrafia - zapobieganie; Dysleksja i dysgrafia - diagnostyka; Dysleksja i dysgrafia - zwalczanie; Zajęcia korekcyjno-wyrównawcze - scenariusze zajęć Sygn. czyt.239422
26. MIKULSKA, Joanna (logopeda) - **Logotomy z głoskami L, R : ćwiczenia logopedyczne** / Joanna Mikulska. - Kraków : "WiR", 2012. - Skoroszyt ([2] s., 52 k.) : il. ; 31 cm Język polski - wymowa - ćwiczenia i zadania; Logopedia - ćwiczenia i zadania; Mowa - korekcja – ćwiczenia i zadania Sygn. 239393, 239394
27. MIKULSKA, Joanna (logopeda) - **Logotomy z głoskami szeregu ciszącego : ćwiczenia logopedyczne** / Joanna Mikulska. - Kraków : "WiR", 2012. - Skoroszyt ([2] s., 46 k.) : il. ; 31 cm Język polski - wymowa - ćwiczenia i zadania; Logopedia - ćwiczenia i zadania; Mowa - korekcja – ćwiczenia i zadania; Seplenie - korekcja - ćwiczenia i zadania Sygn. 239395, 239396

**Nowości wydawnicze: Metodyka nauczania poszczególnych przedmiotów
– Zestawienie bibliograficzne cz. I**

28. MIKULSKA, Joanna (logopeda) - **Logotomy z głoskami szeregu syczącego : ćwiczenia logopedyczne** / Joanna Mikulska. - Kraków : "WiR", 2012. - Skoroszyt ([2] s., 41 k.) : il. ; 31 cm Język polski - wymowa - ćwiczenia i zadania; Logopedia - ćwiczenia i zadania; Mowa - korekcja – ćwiczenia i zadania; Seplenie - korekcja - ćwiczenia i zadania *Sygn.* 239397, 239398
29. MIKULSKA, Joanna (logopeda) - **Logotomy z głoskami szeregu szumiącego - sz, cz : ćwiczenia logopedyczne** / Joanna Mikulska. - Kraków : "WiR", 2012. - Skoroszyt ([2] s., 52 k.) : il. ; 31 cm Język polski - wymowa - ćwiczenia i zadania; Logopedia - ćwiczenia i zadania; Mowa - korekcja – ćwiczenia i zadania; Seplenie - korekcja - ćwiczenia i zadania *Sygn.* 239399, 239400
30. MIKULSKA, Joanna (logopeda) - **Logotomy z głoskami szeregu szumiącego - ż, dż : ćwiczenia logopedyczne** / Joanna Mikulska. - Kraków : "WiR", 2012. - Skoroszyt ([2] s., 40 k.) : il. ; 31 cm Język polski - wymowa - ćwiczenia i zadania; Logopedia - ćwiczenia i zadania; Mowa - korekcja – ćwiczenia i zadania; Seplenie - korekcja - ćwiczenia i zadania *Sygn.* 239401, 239402
31. MIŁOSZ - **Miłosz w szkole : szkice interpretacyjne** / pod red. Jarosława Klejnockiego ; [aut. Andrzej Franaszek et al.]. - Wwa : "Stentor", 2013. - 206 s. ; 24 cm Miłosz, Czesław (1911-2004) – materiały pomocnicze dla szkół; Literatura polska - historia - 20-21 w. - materiały pomocnicze dla szkół *Sygn. czyt.*239492
32. MOLSKA, Ewa - **Kaktusy dojrzewania : scenariusze lekcji wychowawczych nie tylko dla gimnazjum** / Ewa Molska. - Poznań : "eMPi2", 2011. - 163, [1] s. : il. ; 24 cm Godzina wychowawcza - scenariusze zajęć; Wychowawstwo – poradnik *Sygn.* 239463, 239464, *czyt.*239462
33. Myślę - **Myślę, rozwiązuję i... wiem! : ćwiczenia korekcyjno-kompensacyjne dla uczniów Klas 1-3** / [oprac. Magdalena Hinz]. - Gdańsk : "Harmonia", 2014. - 79, [1] s. : il. ; 29 cm Język polski - zajęcia wyrównawcze; Nauczanie początkowe - ćwiczenia i zadania dla szkół podstawowych; Zajęcia korekcyjno-wyrównawcze - szkoły podstawowe - ćwiczenia i zadania *Sygn.* 239440, 239441, *czyt.*239439
34. Myślę - **Myślę, rozwiązuję i... wiem! : ćwiczenia korekcyjno-kompensacyjne dla uczniów klas 4-6** / [oprac. Magdalena Hinz]. - Gdańsk : "Harmonia", 2014. - 79, [1] s. : il. ; 29 cm Język polski – zajęcia wyrównawcze; Zajęcia korekcyjno-wyrównawcze - szkoły podstawowe – ćwiczenia i zadania *Sygn.* 239443, 239444, *czyt.*239442
35. ORŁOWSKA-POPEK, Zdzisława - **Świat wokół mnie : czytanie ze zrozumieniem dla dzieci z zaburzeniami komunikacji językowej** / Zdzisława Orłowska-Popek ; [il. Lucyna Kiebuła]. - Kraków : "WiR", 2011. - Skoroszyt ([1], 56 k.) : il. ; 31 cm Język polski - nauczanie początkowe; Język polski - wymowa - ćwiczenia i zadania; Czytanie ze zrozumieniem - ćwiczenia i zadania; Logopedia - ćwiczenia i zadania; Język polski - nauczanie - przedszkola; Mowa - korekcja - ćwiczenia i zadania *Sygn.* 239528, *czyt.*239527
36. ORŁOWSKA-POPEK, Zdzisława - **W domu i na podwórku : czytanie ze zrozumieniem dla dzieci z zaburzeniami komunikacji językowej** / Zdzisława Orłowska-Popek ; [il. Lucyna Kiebuła]. - Kraków : "WiR", 2011. - Skoroszyt ([1], 51 k.) : il. ; 31 cm Język polski - nauczanie początkowe; Język polski – wymowa - ćwiczenia i zadania; Czytanie ze zrozumieniem - ćwiczenia i zadania; Logopedia - ćwiczenia i zadania; Język polski - nauczanie - przedszkola; Mowa - korekcja - ćwiczenia i zadania *Sygn. czyt.*239409
37. Ortografia - **Ortografia i interpunkcja dla gimnazjalistów : scenariusze lekcji, ćwiczenia, testy** / [aut.] Katarzyna Korolczuk [et al.]. - Wwa : Raabe, cop. 2012. - 126 s. : il. ; 30 cm Język polski - nauczanie - gimnazja - scenariusze zajęć; Język polski - nauczanie - gimnazja – sprawdziany i testy; Język polski - pisownia - nauczanie - gimnazja; Interpunkcja polska - nauczanie – gimnazja *Sygn.* 239446, *czyt.*239445

Nowości wydawnicze: Metodyka nauczania poszczególnych przedmiotów – Zestawienie bibliograficzne cz. I

38. PACZESNA, Władysława - **"Czy już umiem?" : testy z matematyki dla klas IV-VI szkoły podstawowej** / Władysława Paczesna. - [Papowo Biskupie] : "Olimp", [2014]. - 96 s. : il. ; 28 cm Matematyka - nauczanie - szkoły podstawowe - sprawdziany i testy *Sygn. B-62490, B-62491, czyt.B-62489*
39. PIĘCIŃSKA, Anna (1975-) - **Co raz wejdzie do głowy - już z niej nie wyleci, czyli Frazeologia prosta i przyjemna : podręcznik dla uczniów, pomoc dla nauczycieli : poziomy średni – zaawansowany B1 - C1** / Anna Pięcińska. - Kraków : "Universitas", 2006. - 227, [1] s., [5] k. tabl. kolor. złoż. luzem : il. ; 30 cm + dysk optyczny (CD-ROM) Język polski - frazeologia - podręcznik dla cudzoziemców *Sygn. B-62404, B-62405*
40. PIERŚCIŃSKA-MARUSZEWSKA, Aneta - **Trzymaj styl : praktyczna nauka poprawnej polszczyzny** / Aneta Pierścińska- Maruszevska, Edyta Wójcicka. - Kielce : Wydaw. Pedag. ZNP, cop. 2013. - 139 s. : il. ; 24 cm. Język polski - nauczanie - scenariusze zajęć; Język polski - nauczanie - metody aktywizujące *Sygn. 238311, czyt.238310*
41. PIETRZYK, Dariusz - **Opracowania lektur i wierszy : liceum** / Dariusz Pietrzyk, Robert Rychlicki, Anna Marzec. - Kraków : "Greg", 2013. - 488 s. ; 24 cm Lektura szkolna; Język polski - materiały pomocnicze dla szkół ponadgimnazjalnych *Sygn. 238450, czyt.238449*
42. POTERA, Agnieszka - **Ćwiczenia przedszkolaka z każdego zrobią pierwszaka** / Agnieszka Potera. - [Papowo Biskupie] : "Olimp", [2014]. - 56, 24 s. : il. kolor. ; 28 cm Wychowanie przedszkolne - podręcznik dla dzieci; Język polski - nauczanie - przedszkola; Pisanie - nauczanie – przedszkola *Sygn. B-62488, czyt.B-62487*
43. RAJEWICZ, Danuta - **Telewizja w edukacji polonistycznej : obszary integracji, kształtowane kompetencje** / Danuta Rajewicz. - Poznań : Wydaw. Pozn. Tow. Przyjaciół Nauk, 2012. - 325 s. : il. (w tym kolor.) ; 24 cm Programy telewizyjne - stosowanie - nauczanie; Język polski - nauczanie - metody; Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych – kompetencje *Sygn. 238499, czyt.238498*
44. SOSNOWSKI, Jakub - **Odrzuć szablon - napisz sam** / Jakub Sosnowski. - Wwa : "CeDeWu", 2013. - 113 s. : il. ; 21 cm Sztuka pisania - poradnik; Język polski - materiały pomocnicze dla szkół; Korespondencja urzędowa - poradnik; Autoprezentacja - poradnik; Sprawozdania - poradnik; śyciorysy urzędowe – poradnik *Sygn. czyt.238448*
45. SURDEJ, Beata - **Ćwiczenia redakcyjne : język polski : gimnazjum 1-3** / Beata Surdej, Andrzej Surdej. - Wyd. 7. - Wwa : Wydaw. Szk. i Pedag., 2012. - 184 s. : il. ; 30 cm Język polski - ćwiczenia i zadania dla gimnazjów *Sygn. B-62407, czyt.B-62406*
46. Szkolna - **Szkolna polonistyka zanurzona w języku** / red. Anna Janus-Sitarz, Ewa Nowak. - Kraków : "Universitas", cop. 2014. - 285 s., [2] s. tabl., [3] k. tabl. : il. (w tym kolor.) ; 21 cm Literatura - historia - nauczanie; Język polski - nauczanie; Świadomość językowa; Język polski – kultura - nauczanie; Przekłady - nauczanie; Komunikacja werbalna – szkolnictwo *Sygn. 239529, 239530*
47. SZŁAPA, Katarzyna - **Myślę, mówię, opowiadam : materiały do ćwiczeń dla osób z afazją oraz do ogólnej terapii i profilaktyki logopedycznej : książka nie tylko dla terapeutów, ale także dla rodzin osób z afazją** / Katarzyna Szłapa, Iwona Tomasik ; il. Sławomir Wrzesiński. - Gdańsk : "Harmonia", 2013. - Teka (78, [1], s., [40] k. tabl.) : il. kolor. ; 31 cm Język polski - wymowa - ćwiczenia i zadania; Chorzy z afazją - rehabilitacja; Mowa - korekcja – ćwiczenia i zadania; Afazja - leczenie - ćwiczenia i zadania; Język polski - wymowa - nauczanie – scenariusze zajęć *Sygn. 239499, 239500*

Nowości wydawnicze: Metodyka nauczania poszczególnych przedmiotów – Zestawienie bibliograficzne cz. I

48. SZWAJKOWSKA, Elżbieta - **Terapeutyczne wierszyki dźwiękonaśladowcze** / Elżbieta Szwajkowska, Witold Szwajkowski ; [oprac. graf. Andrzej Szymański]. - Gdańsk : "Harmonia", 2013. - 86 s. : il. ; 24 cm Język polski - nauczanie początkowe; Język polski - wymowa - ćwiczenia i zadania; Mowa - korekcja - metody; Logopedia - ćwiczenia i zadania; Język polski - nauczanie - przedszkola; Poezja dziecięca polska - 21 w. Sygn. czyt.239385
50. SZYMANOWSKI, Piotr - **Koszykówka krok po kroku : [przepisy, taktyka, faule i kary]** / Piotr Szymanowski. - [Żychlin] : "Ibis", 2014. - 48 s. : il. kolor. ; 27 cm Koszykówka - nauczanie i trening - wydawnictwa popularne Sygn. 239533
51. TANAJEWSKA, Alicja - **Dziecko sześćcioletnie w szkole - dobry start** / Alicja Tanajewska, Renata Naprawa, Lidia Czarnecka. - Gdańsk : "Harmonia", 2014. - 121 s. ; 24 cm Oceny opisowe; Nauczanie początkowe - metody - poradnik; Dojrzałość szkolna - poradnik; Dziecko w wieku przedszkolnym – rozwój psychofizyczny - poradnik; Zajęcia korekcyjno-wyrównawcze – szkoły podstawowe; Uczniowie klas początkowych - psychologia – poradnik Sygn. 239424, 239425, czyt.239423
52. TANAJEWSKA, Alicja - **Rozwijanie podstawowych form wypowiedzi ustnych i pisemnych ucznia szkoły podstawowej** / Alicja Tanajewska, Iwona Kiełpińska, Dorota Kołodziejska. - Gdańsk : "Harmonia", 2014. - 171 s. ; 24 cm Techniki Freineta; Język polski - nauczanie - szkoły podstawowe - scenariusze zajęć; Sztuka pisanie - nauczanie; Język polski - stylistyka - nauczanie - szkoły podstawowe Sygn. 239448, 239449, czyt.239447
53. WALOSZEK, Danuta - **Między przedszkolem a szkołą : rozważania o gotowości dzieci do podjęcia nauki w szkole** / Danuta Waloszek. - Wwa : Wydaw. Akad. "Żak" Jacek Śnieciński, 2014. - 394, [1] s. : il. ; 24 cm Wrocławska Szkoła Przyszłości; Dziecko - rozwój psychofizyczny; Dojrzałość szkolna; Edukacja międzykulturowa; Nauczanie początkowe - metody; Wychowanie przedszkolne – metody Sygn. 239683, 239684, czyt.239630
54. WITKOWSKI, Dariusz - **Biologia : zbiór zadań maturalnych wraz z odpowiedziami : matura 2015 : dla kandydatów na Uniwersytety Medyczne i kierunki przyrodnicze zdających maturę z biologii. T. 1, Fizjologia i anatomia człowieka, genetyka** / Dariusz Witowski, Jan Sylwester Witowski. - Łańcut : "Nowa Matura", 2014. - 480 s. : il. ; 23 cm Biologia - materiały pomocnicze dla szkół ponadgimnazjalnych; Matura (2015-) Sygn. 239514/T.1, 239515/T.1
55. WITKOWSKI, Dariusz - **Biologia : zbiór zadań maturalnych wraz z odpowiedziami : matura 2015 : dla kandydatów na Uniwersytety Medyczne i kierunki przyrodnicze zdających maturę z biologii. T. 2, Botanika i zoologia, ekologia i ewolucjonizm** / Dariusz Witowski, Jan Sylwester Witowski. - Łańcut : "Nowa Matura", 2014. - 484 s. : il. ; 23 cm Biologia - materiały pomocnicze dla szkół ponadgimnazjalnych; Matura (2015-) Sygn. 239516/T.2, 239517/T.2
56. WIATROWSKA, Leokadia - **Dziecko u progu szkoły : dojrzałość szkolna dzieci a ich gotowość do nauki** / Leokadia Wiatrowska, Halina Dmochowska. - Wyd. 2. - Kraków : "Impuls", 2013. - 194 s. : il. ; 24 cm Diagnoza pedagogiczna; Dziecko - rozwój psychofizyczny; Dojrzałość szkolna; Nauczanie początkowe - metody; Wychowanie przedszkolne - metody; Dziecko w wieku przedszkolnym - rozwój psychofizyczny Sygn. 239561, czyt.239560
57. Wychowanie - **Wychowanie i kształcenie w systemach politycznych : praca zbiorowa** / pod red. nauk. Elmara Anhalt i Dariusza Stępkowskiego. - Wwa : Wydaw. Salezjańskie : Wydaw. Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, 2012. - 293, [1] s. : il. ; 21 cm Herbart, Johann Friedrich (1776-1841) - materiały konferencyjne; Wychowanie - materiały konferencyjne; Oświata - polityka – materiały konferencyjne; Pedagogika - filozofia - historia - Niemcy - 19 w. - materiały konferencyjne Sygn. czyt.239493

- Małgorzata TREMBOWELSKA – Biblioteka Pedagogiczna CEN w Koszalinie

Rozwiązanie zadania do samodzielnej pracy

Oto propozycja rozwiązanie logogryfu – krzyżówki.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
L	O	R	S	W	Z	O	R	P	Z	G	L	P
E	B	Y	P	Y	D	P	A	R	A	R	U	A
K	S	W	O	N	A	I	D	A	D	E	C	M
C	Z	A	S	I	N	N	O	W	A	C	J	I
J	A	L	Ó	K	I	I	Ś	D	N	K	A	Ę
A	R	E	B	I	E	A	Ć	A	E	I	N	Ć

Propozycja poleceń	7/ Ocena, recenzja, werdykt
1/ W szkole tradycyjna lub odwrócona	8/ Przyjemność, satysfakcja
2/ Dziedzina, teren, zakres	9/ Rzeczywisty fakt, nie fałsz
3/ Przeciwnicy w grze lub konkursie	10/ Polecone do wykonania w domu
4/ Metoda, forma organizacyjna	11/ Jeden z 2 klasycznych języków
5/ Efekty, rezultaty, np. uczenia się	12/ Rzadkie imię męskie
6/ Własny sąd, myśl, opinia	13/ Niezbędna w uczeniu się

**OFERTA DLA NAUCZYCIELI
WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO**

- Jak uczyć uczniów dokonywania samooceny?

- konkurs na rok szkolny 2015/2016

→ Samoocena jest pierwszym i najważniejszym krokiem do zmiany metod i technik uczenia się oraz zmiany sposobów nauczania. [N. Branden 1998¹]

Mam się sam ocenić? Czy potrafię? (fot. www.edunews.pl)

Co i jak trzeba zrobić, aby sprawnie nauczyć uczniów dokonywania samooceny siebie samego oraz swoich postępów w nauce? A ponadto:

1. Dlaczego ważne jest dokonywanie samooceny przez uczniów?
2. Jak pomóc uczniom zrozumieć sens i potrzebę dokonywania samooceny?
3. Jak inspirować i aktywizować uczniów do uczenia się? [²]

--> Cele konkursu

1. Zaprezentowanie własnych pomysłów i rozwiązań nauczycieli.
2. Pogłębienie rozumienia potrzeby dokonywania samooceny.
3. Inspirowanie do stosowania w praktyce skutecznych sposobów aktywizowania uczniów.

Adresaci - nauczyciele różnych szkół i placówek oświatowych województwa zachodniopomorskiego.

Termin - Prace pisemne można nadsyłać **do końca marca 2016** roku do CEN, ul. Ruszczyca 16, 75-654 Koszalin, lub na e-pocztę redakcji „Nauczycielskiej Edukacji” – jps51@tlen.pl.

Nagrody – Najciekawsze prace lub ich wybrane, ciekawe fragmenty zostaną opublikowane w „Nauczycielskiej Edukacji” lub wydane drukiem w całości w „Wydawnictwie CEN” w postaci broszury. Przewiduje się nagrody książkowe i albumowe. (JPS)

¹ BRANDEN N., *6 filarów poczucia własnej wartości*. Warszawa: Wydaw. RAWI 1998.

² SZPITALAK M., POLCZYK R., *Samoocena. Geneza, struktura, funkcje i metody pomiaru*. Kraków: Wydaw. UJ, 2015.